

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF JOSEPH R. MICALLEF
ONOR. IMĦALLEF TONIO MALLIA**

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 15 ta' Novembru, 2023.

Numru 51

Rikors numru 34/10/2 SM

**Francis Naudi fil-kwalità tiegħu ta' mandatarju speċjali tal-assenti
Robert Hornyold-Strickland**

v.

1. Professur Joseph M Ganado u Professur Guido de Marco fil-kwalità tagħhom ta' esekutori testamentarji tal-mejta l-Onorevoli Mabel Strickland OBE u b'digriet tat-3 ta' April 2019 Dr Simon Micallef Stafrace u P.L. Daniel Aquilina ġew nominati kuraturi deputati sabiex jirrapreżentaw lill-assenti kompjanți Professuri Joseph Max Ganado u Guido De Marco, u

2. *The Strickland Foundation*

PRELIMINARI:

1. L-attur Robert Hornyold Strickland huwa l-eredi universali tal-

Onorevoli Mabel Strickland. *The Strickland Foundation* hija legatarja tal-proprjetà magħrufa bħala *Villa Parisio* inkluż il-kontenut tagħha bl-eċċezzjoni ta' "gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks". L-attur tħalla bħala legat "the right of use and habitation of the guest rooms with bathroom and study at Villa Parisio...".

2. Il-diżgwid mertu tal-kawża bażikament jirrigwarda:

- l-estenzjoni tal-proprjetà magħrufa bħala *Villa Parisio* li tħalliet bħala legat lil *The Strickland Foundation* (ossia jekk hix limitata biss għall-villa jew ukoll għall-artijiet ta' magħha, li huma aċċessibbli mill-villa);
- l-estenzjoni tad-dritt ta' użu u abitazzjoni li jgawdi l-attur fuq tali proprjetà magħrufa bħala *Villa Parisio*;
- l-oġġetti li jinsabu fil-proprjetà li huma esklużi mil-legat ta' *The Strickland Foundation*;
- ir-rendikont tal-amministrazzjoni tal-eżekuturi testamentarji.

3. Permezz ta' sentenza mogħtija fl-10 ta' Mejju 2018 il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili bażikament ikkonkludiet li:

- l-artijiet in disputa jiffurmaw parti mill-kumpless ta' proprjetà magħrufa bħala *Villa Parisio* mogħtija b'legat lil *The Strickland Foundation*;
- l-oġġetti prezzjużi (li, bħad-deheb u l-fidda, huma esklużi mil-legat ta' *The Strickland Foundation*) huma dawk li għandhom valur ta' iktar minn €1000;
- il-"Bound Books" li huma ukoll esklużi mil-legat ta' *The Strickland Foundation* huma dawk il-kotba illegati u ma jirreferux għal "bond books" kif sugġerit mill-konvenuti;
- id-dritt ta' użu u abitazzjoni li jgawdi l-attur fuq il-proprjetà magħrufa bħala *Villa Parisio* huwa limitat għal dak li huwa espressament imsemmi fit-testment u indikat fid-dokument Dok K2, fol 61, però dan fid-dawl tal-osservazzjonijiet magħmula minnha, *ossia* li l-cameras li jinvalu l-privatezza tal-attur għandhom jinqalgħu, u l-kċina li nqalgħet wara l-mewt tat-testatriċi għandha tiġi ripristinata;
- fil-konfront tal-eżekutori testamentarji l-mertu hu eżawrit in vista tal-fatt li fis-7 ta' April 2016 il-Qorti Ċivili (Ġurisdizzjoni Volontarja) itterminat l-inkarigu tal-Professur Ganado u ordnat li l-funzjonijiet tal-eżekutorja jgħaddu f'idejn l-attur; u *stante* li kien hemm l-immissjoni fil-pussess tal-proprjetà kompiżza fl-eredità mill-eżekutori testamentarji, l-

istess għandhom jiġu liberati mill-osservanza tal-ġudizzju.

4. **Fid-29 ta' Mejju 2018 l-attur interpona appell** kemm minn **żewġ digrieti** (tal-21 ta' Mejju 2015 u tal-12 ta' Ġunju 2015) kif ukoll mis-**sentenza** tal-10 ta' Mejju 2018, fejn talab lil din il-Qorti:

“...jogħgobha tirrevoka [1] kemm id-digrieti tal-ewwel onorabbli qorti tal-21 ta' Mejju 2015 u tal-12 ta' Ġunju 2015 billi tilqa' t-talba tal-appellanti u allura tordna li jiġu esebiti id-dokumenti hemm mitluba, u cioe` l-kopja tal-korrispondenza kollha (ittri u notamenti) li għaddew bejn it-testatrici u l-avukat tagħha għall-perjodu bejn 1975 sakemm mietet kif ukoll l-inkartamenti kollha tal-eżekutori fir-rigward ta' dak minnhom magħmul fl-eżekutorja tat-testatrici;

kif ukoll [2] tirriforma s-sentenza appellata billi filwaqt li tirrevokaha in kwantu laqgħet l-eċċezzjonijiet tal-eżekutori u lliberathom mill-osservanza tal-ġudizzju fir-rigward tas-seba' talba u in kwantu irrispingiet l-ewwel, it-tieni, il-ħames u s-sitt talbiet tar-rikorrenti u b'hekk tiddeciedi billi takkolji dawk it-talbiet tiegħu li ġew miċħuda u aktar senjatament l-ewwel żewġ domandi kif ukoll il-ħames, sitt u seba' talbiet, tikkonferma l-partijiet l-oħra fejn it-talbiet ġew akkolti, iżda li jiġu modifikati u riformati fis-sens hawn fuq sottomess, biex b'hekk wara li tiċħad l-eċċezzjonijiet kollha tal-konvenuti, tgħaddi biex tilqa' t-talbiet kollha attriċi, kif dedotti fl-att taċ-ċitazzjoni u b'hekk is-sentenza appellata tiġi riformata.

Bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-konvenuti appellati.”

5. **Fit-30 ta' Mejju 2018 The Strickland Foundation interponiet appell** mis-**sentenza** tal-10 ta' Mejju 2018 fejn talbet lil din il-Qorti:

“a. tirriforma t-tieni kap tas-sentenza indikat fil-paragrafu 79.2 tas-sentenza, billi tiċħad it-tielet talba rikorrenti in toto u konsegwentement tilqa' t-tielet eċċezzjoni tal-fondazzjoni intimata appellanti;

b. tirriforma t-tielet kap tas-sentenza indikat fiil-paragrafu 79.3 tas-sentenza billi tiċħad ir-raba' talba rikorrenti in toto u konsegwentement tilqa' r-raba' eċċezzjoni tal-fondazzjoni intimata appellanti; prevja kwalunkwe dikjarazzjoni fis-sens illi d-dikjarazzjonijiet u l-ordnijiet kontenuti fis-sentenza rigward il-cameras ta' sigurta` u l-kċina huma ultra petita u/jew extra petita għar-raġunijiet fuq spjegati; u filwaqt li tikkonferma l-bqija tas-sentenza.

Bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra r-rikorrenti noe appellat.”

6. Għal intendiment aħjar ta' dawn l-appelli din il-Qorti qiegħda tirriproduċi s-sentenza appellata tal-10 ta' Mejju 2018:

“Il-Qorti,

1. Rat ir-rikors guramentat promotur datat it-13 ta' Jannar, 2010, li permezz tiegħu *tramite* l-mandatariju minnu inkarigat, ir-rikorrenti Hornyold Strickland sintetikament espona s-segwenti, (ara foll 1):

1.1. Illi hu jigi n-neputi ta' Mabel Strickland li mietet fid-29 ta' Novembru, 1988;

1.2. Illi bl-aħhar zewg (2) testmenti tagħha datati l-11 t'Awwissu, 1979, u l-21 ta' Mejju, 1982, senjatament permezz tal-artiklu 8 tal-ewwel testment hawn indikat, (ara foll 10), l-istess Mabel Strickland istitwiet lil Robert Hornyold Strickland bhala l-eredi universali tagħha, kif suggett għall-kondizzjonijiet hemm imposti, (ara foll 6 u foll 14);

1.3. Illi permezz tal-artiklu 9 tal-istess testment datat il-11 t'Awwissu, 1979, l-istess testatarja indikata fil-paragrafu precedenti innominat lill-intimati de Marco u Ganado bhala esekutori tagħha, (ara foll 10);

1.4. Illi permezz tal-artiklu 2 tal-istess testment datat 11 t'Awwissu, 1979, fuq riferit, l-istess testatrici halliet b'titolu ta' legat lil Fondazzjoni Strickland il-proprjeta` magħrufa bhala Villa Parisio, Hal-Lija, inkluz il-kontenut tal-istess, bl-eccezzjoni tad-deheb, tal-fidda, u oggetti ohra prezzjużi, somom ta' flus, kotba tal-bank, kotba illegati, dokumenti ohra rigwardanti titoli u “stocks”, (ara foll 7);

1.5. Illi *di piu`*, *ai termini* tal-artiklu 7 tat-testment fuq indikat, l-imsemmi Hornyold Strickland inghata d-dritt tal-uzu u l-abitazzjoni tal-“*guest rooms with bathroom and studies at Villa Parisio*”, (ara foll 9 u 10, u foll 28);

1.6. Illi l-imsemmija Mabel Strickland kienet akkwistat l-imsemmi fond “Villa Parisio”, Hal-Lija, permezz ta' kuntratt datat it-18 ta' Marzu, 1943, (ara foll 21);

1.7. Illi apparti l-istess villa, l-imsemmija Mabel Strickland kienet ukoll tippossjedi diversi proprjetajiet ohra fosthom artijiet u struttura li kienu jikkonfinaw l-istess villa;

1.8. Illi minkejja dak ordnat mill-imsemmija testatrici Mabel Strickland, l-intimati ezekutori testamentari minnha nominati naqsu li jittrasferixxu lir-rikorrenti Hornyold Strickland is-segwenti:

1.8.1. Diversi artijiet f'Hal Lija kif indikata fil-pjanta immarkata Dok. 'RS5', (ara foll 28), u hemm indikati bil-kuluri ahdar u rosa;

1.8.2. Illi l-artijiet indikati fil-paragrafu precedenti bil-kulur ahdar kienu akkwistati minn Mabel Strickland fit-2 ta' Lulju, 1947;

1.8.3. Illi l-artijiet indikati bil-kulur roza fil-paragrafu immedjatament qabel dak precedenti, (senjatament il-paragrafu numru wiehed punt tmienja punt wiehed, (1.8.1.), aktar qabel), kienu akkwistati minn Mabel Strickland fil-11 ta' Jannar, 1954, (ara foll 36);

1.8.4. L-artikoli prezzjuzi kollha;

1.8.5. Il-flus;

1.8.6. Il-kotba tal-bank;

1.8.7. Il-kotba illegati;

1.8.8. Id-dokumenti l-oħra rigwardanti t-titoli jew "stocks";

li jinsabu jew li kienu jinsabu fil-villa de quo ai termini tat-2 artikolu tat-testment datat il-11 t'Awwissu, 1979, fuq riferit;

1.8.9. Il-pussess tal-"*guest rooms with bathrooms and studies*" sitwati f'Villa Pariso, biex b'hekk ir-rikorrenti jkun jista' jezercita d-dritt tieghu lilhu moghti;

1.9. Illi l-fundazzjoni intimata bniet strutturi fuq l-artijiet immarkati bil-kulur ahdar fil-pjanta a foll 28, liema art tappartjeni lir-rikorrenti, u dan, minghajr l-ebda konsultazzjoni tieghu;

1.10. Illi l-intimati Ganado u De Marco qatt ma taw rendikont tal-amministrazzjoni tagħhom lir-rikorrenti l-eredi ta' Mabel Strickland;

1.11. Illi għalkemm l-intimati gew mitluba jonoraw ix-xewqat tal-imsemmija testatrici, huma baqghu inadempjenti;

1.12. Illi għalhekk adixxa din il-qorti biex l-intimati jew min minnhom jghidu għaliex din il-qorti m'għandiex:

1.12.1. Tiddikjara l-artijiet immarkati bil-kulur ahdar u roza fuq il-pjanta annessa immarkata Dok 'RS5' kif diskretti dettaljatament fil-kuntratti tal-akkwist annessi u immarkati Dok. 'RS6' u 'RS7' li kienu akkwistati minn Mabel Strickland fit-2 ta' Lulju, 1947, u fil-11 ta' Jannar, 1954, rispettivament, jappartjenu lir-rikorrenti Robert Hornyold Strickland skont kif ordnat fit-testment ta' Mabel Strickland datat il-11 t'Awwissu, 1979;

1.12.2. Tordna lill-intimati jew min minnhom biex jimmettu fil-

pussess tal-istess artijiet, hielsa minn kull dritt ta' terzi persuni fuq l-istess jew bicciet minnhom, lir-rikorrenti, u dan, fi zmien qasir u perentorju iffissat mill-qorti;

1.12.3. Tordna lill-intimati jew min minnhom biex *ai termini* tal-artiklu 2 tal-ewwel testment fuq riferit ta' Mabel Strickland, jikkonsenjaw lir-rikorrenti kwalsiasi oggett rimanenti tad-deheb jew fidda, l-oggetti prezzjuzi kollha, (inkluzi rikordji tal-familja), illi kienu jappartjenu lill-imsemmija Mabel Strickland, flimkien ma' kwalsiasi flus, kotba illegati, kotba tal-banek u dokumenti ta' titolu jew "stock", li ghandhom, u dan, fi zmien qasir u perentorju iffissat mill-qorti;

1.12.4. Tiddikjara li r-rikorrenti ghandu d-dritt li jaghmel uzu u jabita:

1.12.4.i. Fil-kmamar indikati fil-pjanta annessa u mmarkata Dok. 'RS3';

1.12.4.ii. F'dawk l-ambjenti tal-imsemmija villa li normalment jintuzaw mill-mistednin bhal, gonna, s-sala, l-kamra tal-ikel, u l-kcina, fost ohrajn;

1.12.5. Tordna ghalhekk lill-intimati jew min minnhom biex fi zmien qasir u perentorju iffissat mill-qorti, jaghtu lir-rikorrenti access ghall-ambjenti indikati fil-paragrafu precedenti biex jezercita d-dritt ta' uzu u abitazzjoni imholli lilhu mit-testatrici Mabel Strickland fit-testment taghha tal-11 t'Awwissu, 1979;

1.12.6. Illi l-fundazzjoni intimata tigi ordnata biex fi zmien qasir u perentorju iffissat mill-qorti tiddemolixxi kwalsiasi struttura li bniet fuq l-artijiet imsemmija;

1.12.7. Illi fin-nuqqas, r-rikorrenti jigi awtorizzat jaghmel l-istess xogholijiet ta' demolizzjoni hu stess a spejjez tal-imsemmija fundazzjoni;

1.12.8. Tordna lill-intimati jaghtu rendikont dettaljat tal-amministrazzjoni taghhom fi zmien qasir u perentorju iffissat mill-qorti;

1.12.9. Bl-ispejjez kontra l-intimati;

1.12.10. B'riserva ta' kull azzjoni ohra spettanti lilu;

2. Rat ir-risposta guramentata datata d-9 ta' Frar, 2010, li permezz taghha l-fundazzjoni intimata sintetikament irrispondiet bil-mod segwenti, (ara foll 45):

2.1. Illi t-talbiet tar-rikorrenti huma infundati u ghandhom jigu respinti;

2.2. Illi l-immissjoni fil-pussess tal-proprjeta` in dizamina sar zmien ilu meta hi hadet il-pussess materjali tal-proprjeta` formanti parti minn Villa Parisio, Hal Lija, lilha mhollija b'legat;

2.3. Illi fl-istess zmien ir-rikorrenti ha pussess materjali ta' diversi proprjetajiet immobbli komprizi fil-wirt, bhal per eżempju, "Xara Palace", l-Imdina;

2.4. Illi dak iz-zmien ir-rikorrenti m'ghamel l-ebda opposizzjoni u kien biss wara hafna li qajjem il-pretensjonijiet tieghu in dizamina;

2.5. Illi r-rikorrenti kien ukoll approva d-denunzja, liema denunzja tindika li l-proprjeta` immobbli de quo kienet imhollija b'legat lill-fundazzjoni in kwistjoni u li ghaliha r-rikorrenti hallas it-taxxa tas-successjoni relattiva, (ara foll 53);

2.6. Illi l-artijiet in kwistjoni jiffurmaw parti integrali mill-proprjeta` maghrufa bhala Villa Parisio, Hal-Lija, li giet imhollija b'legat lill-fundazzjoni de quo u kienu gew hekk integrati snin qabel ma t-testatrici ghamlet it-testment in kwistjoni, per eżempju t-"*tennis court*";

2.7. Illi fir-rigward tal-effetti mobbli komprizi fil-kliem "*...gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books and other documents of title and stocks*" li r-rikorrenti hu intitolat ghalihom skont it-testment de quo kienu ikkonsenjati lilu zmien ilu, bl-eccezzjoni ta' xi oggetti li dwarhom qatt ma kien hemm kontestazzjoni u li ghadhom ikkonservati ghalih;

2.8. Illi l-vertenza hi fil-fatt fir-rigward tal-interpretazzjoni tal-kliem fit-testment "*other precious articles*" u "*bound books*", u ghalhekk, in vista tal-artiklu 156 tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta, (minn issa 'l quddiem Kap 12), ma tissodisfax ir-rekwiziti tal-ligi, u li allura l-qorti ghandha tordna lir-rikorrenti jispecifica l-effetti mobbli li qed jippretendi;

2.9. Illi t-testatrici halliet "*the property known as Villa Parisio and all the contents thereof*" lill-fundazzjoni bl-eccezzjoni ta' "*... gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks*";

2.10. Illi jsegwi li s-suespost ghandu jigi interpretat restrittivament – a bazi tal-principju *exceptio est strictissimae interpretationis*;

2.11. Illi r-rikorrenti mhux intitolat ghall-oggetti prezzjuzi kollha kif donnu qed jippretendi;

2.12. Illi r-rikorrenti hu intitolat ghal "*gold, silver and other precious articles*", liema frasi ghandha tigi interpretata *ejusdem generis* mal-kliem specifiku "*gold, silver*" li jipprecedu l-istess frazi;

2.13. Illi l-kliem “*bound book*” ghandhom jigu interpretati fil-kuntest tal-frasi li jinstabu fiha l-kliem “*sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks*” li jirreferu għall-flus u titoli finanzjarji bħal “*bond books*” – u mhux kotba illegati kif qed jippretendi r-rikorrenti;

2.14. Illi d-dritt ta’ uzu u abitazzjoni hu fir-rigward tal-“*guest rooms with bathroom and study*” li mhumiex l-ambjenti indikati fir-rikors guramentat promotur izda daww indikati fil-pjanta immarkata Dok. ‘K2’, (ara foll 61), li tagħhom r-rikorrenti jgawdi dawn id-drittijiet skont it-testment;

2.15. Illi t-testment ma jsemmix li r-rikorrenti għandu dawn id-drittijiet fir-rigward tal-gonna, sala, kamra tal-ikel, kcina jew ambjenti oħra;

2.16. Illi d-dritt ta’ uzu u abitazzjoni hu servitu` personali u għalhekk għandu jigi interpretat restrittivament;

2.17. Illi *di piu`*, hu l-istess testment li jillimita dawn id-drittijiet bil-kliem “... *provided that the enjoyment of such right shall in no way interfere with the work of the foundation*”;

2.18. Illi r-rikorrenti ma jindikax għal liema kostruzzjonijiet qed jirreferi u fi kwalunkwe kaz, il-fondazzjoni intimata għandha kull dritt li tagħmel xogħolijiet fil-proprjeta` tagħha stess;

2.19. Illi l-fundazzjoni mhix amministratur u għalhekk m’għandha l-ebda obbligu li tagħti rendikont;

2.20. Bl-ispejjez kontra r-rikorrenti;

2.21. Salv risposti ulterjuri;

3. Rat ir-risposta guramentata datata wkoll id-9 ta’ Frar, 2010, li permezz tagħha l-ezekutori testamentarji intimati sintetikament irrispondew bil-mod segwenti għat-talbiet tar-rikorrenti, (ara foll 90):

3.1. Illi fir-rigward tal-ewwel (1) u tat-tieni (2) talbiet tar-rikorrenti, (ara foll 3):

3.1.1. Għandhom jigu liberati mill-osservanza tal-gudizzju stante li l-immissjoni fil-pussess saret zmien ilu meta l-fundazzjoni hadet il-pussess materjali tal-proprjeta` in kwistjoni lilha mħollija b’legat;

3.1.2. Illi fl-istess perjodu r-rikorrenti ha l-pussess materjali tal-immobbli l-oħra komprizi fil-wirt – bħal “Xara Palace”, l-Imdina;

3.1.3. Illi dak iz-zmien ir-rikorrenti – l-eredi universali tat-testatrici – m’għamel l-ebda opposizzjoni;

3.1.4. Illi kien biss zmien wara li r-rikorrenti qajjem il-pretensjonijiet odjerni;

3.1.5. Illi r-rikorrenti kien anke approva d-denunzja li tindika l-proprjeta` immobbli minnu pretiza bhala parti minn “Villa Parisio”, Lija, li kienet imhollija b’legat lill-fundazzjoni intimata, u l-istess rikorrenti kien ukoll hallas it-taxxa tas-successjoni relattiva;

3.1.6. Illi l-artijiet in kwistjoni jiffurmaw parti integrali mill-Villa Parisio in dizamina li a bazi tal-artiklu 2 tat-testment de quo thalliet b’legat lill-fundazzjoni intimata;

3.1.7. Illi l-istess artijiet kienu gew integrati mal-imsemmija Villa hafna snin qabel ma t-testatrici ghamlet it-testment in kwistjoni;

3.2. Illi fir-rigward tat-tielet (3) talba tar-rikorrenti, (ara foll 3):

3.2.1. Illi din it-talba hi infundata u ghandha tigi respinta;

3.2.2. Illi l-mobbli hemm indikati komprizi fil-kliem “... *gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks*” illi r-rikorrenti hu intitolat ghalihom gew ikkonsenjati lilu, bl-eccezzjoni ta’ xi oggetti li m’hemm l-ebda kontestazzjoni fuqhom u huma ikkonservati ghalih;

3.2.3. Illi essenzjalment hemm divergenza dwar l-interpretazzjoni tal-kliem fit-testment “*other precious articles*” u “*bound books*”;

3.2.4. Illi t-talba tar-rikorrenti hawn in dizamina ma tissodisfax ir-rekwiziti tal-artiklu 156 tal-Kap 12;

3.2.5. Illi ghalhekk il-qorti ghandha tordna lir-rikorrenti biex jispecifica l-effetti mobbli li qed jippretendi;

3.2.6. Illi bhala esekutori testamentarji interpretaw id-disposizzjoni testamentarja in kwistjoni fid-dawl tar-regoli ta’ interpretazzjoni segwenti:

3.2.6.i. Il-frazi “*other precious articles*” ghandha tigi interpretata ejusdem generis mal- kliem “... *gold, silver ...*” li jipprecedu dik il-frazi;

3.2.6.ii. Illi konsegwentement il-pretensjoni tar-rikorrenti li hu intitolat ghall-oggetti prezzjuzi kollha (inkluzi rikordji tal-familja ...) hi infondata;

3.2.6.iii. Illi l-kliem “*bound books*” ghandhom ikunu interpretati fil-kuntest tagghom u cioe` b’referenza ghall-kliem “... *sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks...*”;

3.2.6.iv. Illi certament dawn il-kliem qed jirreferu ghal oggetti li jirrigwardaw *flus u titoli finanzjarji bhal* “bound books” u mhux, kotba illegati kif qed jippretendi ir-rikorrenti;

3.2.6.v. Illi t-testatrici halliet “... ***the property known as Villa Parisio and all the contents thereof...***” lill-fundazzjoni intimata bl-eccezzjoni ta’ “... *gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks*”;

3.2.6.vi. Illi hawn isegwi li dawn ghandhom jigu interpretati restrittivament a bazi tal-principju *exceptio est strictissimae interpretationis*;

3.3. Illi fir-rigward tar-raba’ (4) talba tar-rikorrenti, (ara foll 3):

3.3.1. Illi huma gew fdati biex jezegwixxu l-volonta` tat-testatrici Mabel Strickland;

3.3.2. Illi huma wasslu ghas-segwent i konkluzjonijiet:

3.3.2.i. Illi fir-rigward tad-**Dritt ta’ Uzu u Abitazzjoni** dan hu limitat ghall-... *guest rooms with bathroom and study*, (ara foll 106);

3.3.2.ii. Illi r-rikorrenti jgawdi d-dritt ta’ uzu u abitazzjoni fir-rigward skont it-testment;

3.3.2.iii. Illi fir-rigward tal-uzu tal-**Gonna, Sala, Kamra tal-Ikel u Kcina, jew Ambjenti Ohra** it-testment ma jsemmi l-ebda dritt fir-rigward;

3.3.2.iv. Illi d-dritt ta’ uzu u abitazzjoni jikkostitwixxu servitu` personali, u ghalhekk ghandu jigi interpretat b`mod restrittiv;

3.3.2.v. Illi di piu`, l-istess testment jillimita dan id-dritt bil-kliem “... *provided that the enjoyment of such right shall in no way interfere with the work of the foundation*”;

3.4. Illi fir-rigward tal-hames (5) u tas-sitt (6) talbiet tar-rikorrenti, (ara foll 3):

3.4.1. Dawn ma jikkoncernawx lill-intimati odjerni;

3.5. Illi fir-rigward tas-seba’ (7) talba tar-rikorrenti, (ara foll 3):

3.5.1. Illi din it-talba tar-rikorrenti hi intempestiva;

3.5.2. Illi huma qatt ma intalbu jaghtu rendikont;

3.5.3. Illi minhabba l-kwistjonijiet li inqalghu u minhabba d-

diskussjonijiet li qed isiru, ma kienux f'posizzjoni jaghtu rendikont finali;

3.5.4. Illi tali rendikont irid jigi pprezentat lill-Qorti Civili, Gurisdizzjoni Volontarja;

3.5.5. Illi fi kwalunkwe kaz, dejjem agixxew bl-akbar mod trasparenti mal-beneficjarji kollha tal-wirt;

3.5.6. Bl-ispejjez;

3.5.7. Salv risposti ulterjuri;

4. Rat il-verbal tal-abbli rapprezentanti legali tal-partijiet datat il-11 ta' Marzu, 2010, li permezz tieghu qabblu li x-xhieda – kemm dik viva voce u dik ipprezentata permezz ta' dikjarazzjonijiet guramentati miktuba – tista' tinghata kemm bil-lingwa Ingliza kif ukoll bil-Malta, (ara foll 135);

5. Rat il-verbal taghha datat il-25 ta' Frar, 2013, li permezz tieghu, wara talba appozita tal-abbli rapprezentanti legali tal-partijiet, awtorizzat access fuq il-fond mertu tal-procedura odjerna fid-data u hin hemm indikati, (ara foll 395);

6. Rat il-verbal datat iz-19 t'April, 2013, li permezz tieghu ddiskriviet l-access minnha kondott fil-fond u fl-artijiet in meritu, (ara foll 480);

7. Rat id-digriet taghha datat l-20 ta' Mejju, 2013, li permezz tieghu, wara talba appozita tal-abbli rapprezentanti legali tal-partijiet bil-ghan li jilhqu transazzjoni tramite medjazzjoni, appuntat lill-medjatur hemm indikat ghal dan l-iskop, (ara foll 482), liema medjatur kien sussegwentement sostitwit permezz ta' digriet datat l-1 ta' Lulju, 2013, wara rikors appozitu datat it-28 ta' Gunju, 2013, (ara foll 483);

8. Rat id-digriet taghha datat it-13 ta' Marzu, 2015, li permezz tieghu, wara rikors appozitu datat il-11 ta' Marzu, 2015, fejn kienet infurmata li ghalkemm l-istess medjatur rikorrenti kien ghamel minn kollox biex jiffacilita t-trattattivi bejn il-partijiet bil-ghan li jwassalhom ghall-ftehim, din il-medjazzjoni ma kelliex ezitu favorevoli, u fost affarijiet ohra waqqfet l-inkarigu de quo, (ara foll 499 u 501);

9. Rat id-digriet taghha datat l-14 ta' Frar, 2017, li permezz tieghu fuq talba appozita hemm indikata, appuntat Imhalled Supplenti biex jisma' l-kontro-ezami hemm riferit, (ara foll 1169);

10. Rat il-verbal datat il-31 ta' Mejju, 2017, li permezz tieghu l-istess Imhalled Supplenti informa lill-qorti li kien espleta l-inkarigu lilu moghti u li kien f'posizzjoni jipprezenta x-xhieda li kien gabar, (ara foll 1173);

11. Rat id-digriet taghha datat l-20 ta' Gunju, 2017, li permezz tieghu, wara talba appozita tal-abbli rapprezentanti legali tal-partijiet, awtorizzat lill-istess li, gialadarba ddikjaraw li ma kellhomx provi ohra x'jipproducu, jittrattaw il-procedura odjerna bil-modalita` u fit-termini hemm indikati, (ara foll 1201);

12. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tar-rikorrenti nomine datata t-30 t'Awwissu, 2017, (ara foll 1202), flimkien ma dik tal-interess li seta' kellu l-Professor Joseph M. Ganado, (ara foll 1220), u dik tal-fundazzjoni intimata, (ara foll 1227);

13. Semghet ix-xhieda prodotta;

14. Ezaminat id-dokumenti kopjuzi u hafna drabi xejn cari pprezentati *in atti*;

15. Semghet it-trattazzjoni orali tal-abbli rapprezentanti legali tal-partijiet, (ara foll 1244);

Ikkunsidrat:

16. Illi l-fatti li taw lok ghall-procedura in dizamina jistghu jigu sintetikament elenkati bil-mod segwenti:

16.1. Illi r-rikorrenti Robert Hornyold Strickland hu il-pro-neputi ta' Mabel Strickland, (ara foll 138);

16.2. Illi *ai termini* tal-Artiklu Tmienja (8) tat-testment tal-imsemmija Mabel Strickland, datat il-11 t'Awwissu, 1979, l-imsemmi rikorrenti kien nominat mit-testatrici de quo bhala l-uniku eredi universali taghha. "... *subject to the limitations and conditions above and hereunder mentioned*", (ara foll 10 u 71);

16.3. Illi fl-Artiklu Sebgha (7) tal-istess testment indikat fil-paragrafu precedenti, l-istess testatrici stipulat ukoll li l-imsemmi pro-neputi taghha, minkejja l-Artiklu Tnejn (2) tat-testment de quo, stabiliet ukoll is-segwenti:

"... I bequeath by title of legacy to my great-nephew Robert Hornyold Strickland the right of use and habitation of the guest rooms with bathroom and study at Villa Parisio provided that the enjoyment of such right shall in no way 14 interfere with the work of the foundation",
(ara foll 10 u 71);

16.4. Illi fl-Artiklu Tnejn (2) tal-istess testment indikat aktar qabel, (ara paragrafu numru sittax punt tnejn, (16.2.)), l-istess testatrici halliet is-segwenti bhala legat lill-Fundazzjoni Strickland, (ara foll 6 sa 8 u 69):

"16.4.1. *"I. ... Villa Parisio Lija including all the contents therefore with the exception of gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and*

stocks; "II. Five hundred and eight Ordinary Shares of one hundred Malta pounds each in the Allied Newspapers Limited namely the shares the numbers one hundred and seventy seven to one hundred and eighty six, (177 – 186) inclusive, one to one hundred and seventeen, (1 – 117), inclusive, one hundred and eighty seven to five hundred and fifty two, (187 – 552) inclusive, five hundred and seventy eight to five hundred and eighty five, (578 – 585), inclusive, and six hundred and six to six hundred and eighty five, (606 – 685), inclusive;"

16.5. Illi in vista tal-istess jirrizulta assodat li dawk l-oggetti partikolari inkluzi fl-eccezzjoni riferita fl-Artiklu Tnejn I. indikat fil-pargrafu precedenti thallew espressament lir-rikorrenti;

16.6. Illi illum ir-rikorrenti Hornyold Strickland juza l-parti assenjata lilu bhala abitazzjoni meta jkun Malta, (ara foll 138); ž

16.7. Illi skont l-Ewwel Artiklu tal-Istatut tal-Fundazzjoni Strickland redatt ufficjalment fil-11 t'Awwissu, 1979, bhall-ewwel testment fuq riferit, (ara paragrafu numru sittax punt tnejn, (16.2.), aktar qabel u foll 78):

"The Strickland Foundation shall have its seat at Villa Parisio, Lija, Malta. The Council of 15 Administration of the Foundation shall have the right to transfer the seat of the Foundation to such other place as they think fit", (ara foll 79 u 80);

16.8. Illi l-Fundazzjoni in dizamina ghandha s-sede ufficjali taghha fl-imsemmija Villa Parisio, (ara foll 403);

16.9. Illi l-kontendenti ghandhom posizzjoni kontrastanti fir-rigward tas-segwenti:

16.9.1. Il-limitu u l-estensjoni tad-dritt ta' uzu u abitazzjoni moghti lir-rikorrenti fit-testment ta' Mabel Strickland tal-11 t'Awwissu, 1979;

16.9.2. L-interpretazzjoni li ghandha tinghata lit-terminu "kontenut tal-villa", (ara paragrafu numru sittax punt erbgħa punt wiehed, (16.4.1.), aktar qabel);

16.10. Illi dan il-konfront jista' jigi sintetikament kristallizzat bil-mod segwenti:

16.11. A. Ir-Rikorrenti:

16.11.1. Jaghti interpretazzjoni wiesgha tad-dritt ta' uzu u abitazzjoni lilu moghti fuq Villa Parisio;

16.11.2. Illi l-interpretazzjoni tieghu tal-frazi "...gold silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks" hi aktar estensiva minn dik moghtija mill-intimati;

16.11.3. Illi jinterpreta l-artiklu rigwardanti l-estensjoni tal-legat ta' Villa Parisio mhollija lill-fundazzjoni b'mod wiesgha;

16.12. B. L-Intimati:

16.12.1. Illi jinterpretaw b'mod restrittiv id-dritt tal-uzu u abitazzjoni u fuq il-kontenut taghha moghti fuq lir-rikorrenti;

16.12.2. Illi filwaqt li r-rikorrenti jallega li d-dritt ta' uzu u abitazzjoni fuq il-villa *de quo* mhux limitat ghall-kmamar partikolari espressament elenkati fit-testment in dizamina, izda hu estiz ghall-villa kollha inkluzi l-artijiet ta' maghha anke dawk akkwistati mit-testatrici wara d-data tat-testment *de quo*, l-intimati jirreagixxu u jsostnu bil-qawwa li din ma kienitx l-intenzjoni tat-testatrici in dizamina;

16.12.3. Illi l-posizzjoni hi identika fir-rigward tal-assi kollha tat-testatrici ezistenti fil-villa fid-data tal-mewt taghha d-29 ta' Novembru, 1988, (ara foll 138), bl-eccezzjoni ta' dak espressament imholli lill-fundazzjoni intimata bhala legat;

16.12.4. Illi f'dan ir-rigward l-intimati jsostnu li d-dritt ta' uzu u abitazzjoni moghti lir-rikorrenti mhux estiz ghall-villa kollha izda hu limitat ghall-partijiet minnha espressament delineati mit-testatrici kif fuq indikat;

16.13. Illi ghalhekk jirrizulta li l-villa in kwistjoni qeghda tintuza:

16.13.1. Kemm mir-rikorrenti bhala residenza ordinarja tieghu meta hu u membri ohra tal-familja jkunu Malta; u

16.13.2. Ukoll mill-fundazzjoni intimata bhala sede ufficjali taghha;

16.14. Illi l-konflitt bejn il-kontendenti essenzjalment jikkompreni nuqqas ta' qbil bejniethom dwar il-limiti tad-drittijiet spettanti lilhom u kienet verament hassra li l-partijiet fallew fit-tentattiv li din il-qorti kienet ittentat biex jaslu ghal kompromess ghaqli bejniethom;

16.15. Illi tali falliment issa wasal ghat-terminazzjoni ta' din il-fazi tal-procedura li ser tigi issa analizzata fl-istruttura segwenti:

A. Villa Parisio u l-Estensjoni tal-art annessa maghha, (ara paragrafu numru sbatax, (17.), aktar 'l quddiem);

B. Il-Kontenut tal-Villa, (ara paragrafu numru tmienja u tletin, (38.), aktar 'l quddiem);

C. It-Terminu "*Precious Articles*", (ara paragrafu numru erbgha u erbghin, (44.), aktar 'l quddiem);

D. It-Terminu “Bound Books”, (ara paragrafu numru wiehed u hamsin, (51.), aktar ’l quddiem);

E. L-Uzu u Abitazzjoni: (ara paragrafu numru sitta u hamsin, (56.), aktar ’l quddiem);

F. Ir-Rendikont tal-Esekutori Testamentarji, (ara paragrafu numru tlieta u sebghin, (73.), aktar ’l quddiem);

Ikkunsidrat:

A. Villa Parisio u l-Estensjoni tal-Art Anness magħha:

17. Illi t-testatrici kienet xtrat il-villa in dizamina fit-18 ta’ Marzu, 1943, (ara foll 21 u 139), u dan permezz ta’ kuntratt in atti tan-Nutar Edward Calleja Schembri;

18. Illi sussegwentement kienet ukoll akkwistat proprjetajiet adjacenti għall-istess villa minghand diversi nies;

19. Illi l-kontendenti ma jaqblux jekk l-artijiet hekk akkwistati jiffurmawx parti integrali, o meno mill-imsemmija villa u f’dan ir-riward, il-posizzjoni rispettiva tista’ tigi delineata bil-mod segwenti:

19.1. Illi r-rikorrenti jsostni sintetikament is-segwenti:

19.1.1. Illi dawn l-artijiet gew akkwistati mit-testatrici wara li kienet akkwistat il-villa in kwistjoni;

19.1.2. Illi għalhekk dawn l-artijiet mhumiex parti integrali mill-villa *de quo*;

19.1.3. Illi konsegwenza ta’ dan, dawn l-istess artijiet allura jappartjenu lilu qua eredi universali tat-testatrici Mabel Strickland;

19.2. Illi l-intimati jsostnu minflok sintetikament is-segwenti:

19.2.1. Illi dawn l-artijiet jiffurmaw parti integrali mill-villa in kwistjoni;

19.2.2. Illi l-villa *de quo* giet imhollija b’legat lill-imsemmija fundazzjoni;

19.2.3. Illi konsegwenza tal-akkwist involut, allura l-istess legat jestendi għal dawn l-artijiet hekk sussegwentement akkwistati minn Mabel Strickland billi l-istess hu ikkonsidrat fond uniku inseparabbi;

20. Illi l-artijiet in dizamina sussegwentement akkwistati minn Mabel Strickland wara li hi kienet già akkwistat Villa Pariso u adjacenti għall-istess, kienu akkwistati permezz ta' kuntratti datati t-2 ta' Lulju, 1947, u l-11 ta' Jannar, 1954, (ara foll 36);

21. Illi fir-rigward tal-imsemmija artijiet li jidhru immarkati bil-kulur aħdar u roża fuq il-pjanta a foll 28 immarkata Dok. 'RS5', ir-rikorrenti għalhekk jsostni li jappartjenu lilu, (ara foll 139);

22. Illi r-rikorrenti jibbaza t-tezi tiegħu fir-rigward fuq l-Artiklu Tnejn (2) tal-ewwel testment datat il-11 t'Awwissu, 1979, (ara foll 6 u 7, u foll 67, u l-paragrafu numru sittax punt erbgha, (16.4.)), li permezz tiegħu l-istess testatrici halliet il-villa in kwistjoni b'legat lill-imsemmija fundazzjoni;

23. Illi l-intimati min-naha tagħhom isostnu li l-artijiet li Mabel Strickland sussegwentement akkwistat effettivament jiffurmaw parti integrali mill-kumpless illum magħruf bħala Villa Parisio;

24. Illi konsegwentement l-intimati jsostnu li la l-villa in dizamina thalliet b'legat lill-fundazzjoni in kwistjoni, l-istess proprjetajiet illum formanti parti mill-kumpless magħruf bħala Villa Parisio, allura gew imħollija b'legat ukoll lill-imsemmija fundazzjoni proprju għaliex jiffurmaw parti integrali mill-istess villa;

25. Illi jirrizulta li din kienet proprju l-intenzjoni ta' Mabel Strickland li kienet anke nifdet dawn il-proprjetajiet hekk sussegwentement minnha akkwistati biex l-istess proprjetà tkun anke fizikament proprjetà wahda u integra;

Ikkunsidrat:

26. Illi kif precedentement indikat l-estensjoni fil-proprjetà immobbli de quo saret meta Mabel Strickland ikkonkludiet il-kuntratti datati t-2 ta' Lulju, 1947, u l-11 ta' Jannar, 1954, (ara paragrafu numru ghoxrin, (20.), aktar qabel);

27. Illi l-legat ta' Villa Parisio moghti lill-Fundazzjoni Strickland inghata ferm wara l-konsolidazzjoni tal-proprjetà kif fuq deklinat, senjatament fil-11 t'Awwissu, 1979, (ara foll 7 u 69);

28. Illi ghalhekk ghandu jirrizulta pacifiku li l-akkwist tal-proprjetà annessa mal-villa in kwistjoni sar ferm qabel l-oghti tal-legat de quo;

29. Illi jigi wkoll sottolineat f'dan l-istadju li fit-testment in dizamina taghha t-testatrici espressament stipulat is-segventi, (ara foll 6, 7 u 69):

"I bequeath in legacy to the Strickland Foundation ...

"i. the property known as Villa Parisio Lija ...";

30. Illi jigi osservat li l-uzu tat-terminu "*property*" hu indikattiv tal-fatt

li t-testatrici hawn qed tirreferi għall-possediment maghruf bl-isem *Villa Parisio* fis-sens kollettiv tiegħu u mhux limitatament għall-villa *sic et simpliciter*;

31. Illi għalhekk hi l-fehma konsiderata ta' din il-qorti li meta t-testatrici specifkament issottolineat il-kelma "*property*", fl-artiklu *de quo* biex tikkwalifika l-Villa Parisio, din il-klawsola testamentarja għandha allura necessarjament tigi interpretata u għandha tinftiehem li hi kienet qed tinkludi l-akkwisti li gew wara x-xiri tal-imsemmija villa u għalhekk din il-klawsola m'għandiex tittiehed li qed tirreferi għall-villa biss;

32. Illi għandu jkun pacifiku li l-uzu tal-kelma "*property*" hawn riskontrat hu terminu wiesgħa intizi biex jinftiehem li fil-klawsola in dizamina huma wkoll komprizi l-artijiet li kienu akkwistati mill-istess testatrici wara li kienet akkwistat il-villa *de quo*;

33. Illi l-uzu tal-istess kelma "*property*" fil-klawsola testamentarja *de quo* mhux indikattiv tal-fatt li t-testatrici riedet tifhem li qed tagħti legat il-villa in kwistjoni biss;

34. Illi in vista tal-premess jirrizulta li inkluz fil-propjeta` imhollija b'legat lill-fundazzjoni intimata hemm inkluz ukoll il-gnien, it-*tennis-court* u l-artijiet adjacenti akkwistati mill-istess testatrici;

35. Illi għalhekk l-art indikata bil-kuluri aħdar u roza fuq il-pjanta a foll 28 immarkata Dok. 'RS5' u akkwistati permezz tal-kuntratti datati t-2 ta' Lulju, 1947, u l-11 ta' Jannar, 1954, jiffurmaw parti mill-villa in meritu;

36. Illi konsegwentement, meta t-testatrici għaddiet il-villa in kwistjoni lill-fundazzjoni intimata permezz tal-legat in dizamina, dan il-legat għandu jigi logikament interpretat li jinkludi fih is-segweni: - kemm il-villa *de quo*, - kemm l-artijiet li inxtraw ferm wara li inxtrat l-istess villa;

37. Illi konsegwentement l-ewwel (1) u t-tieni (2) talbiet tar-rikorrenti, (ara foll 3), għandhom jigu respinti, filwaqt li t-tieni (2) eccezzjoni tal-fundazzjoni intimata, (ara foll 45), u l-ewwel (1) eccezzjoni sub-inciz tnejn (ii), tal-esekuturi testamentarji intimati, (ara foll 91), għandhom jigu akkolti;

Ikkunsidrat:

B. Il-Kontenut tal-Villa:

38. Illi fir-rigward tat-tielet (3) talba tar-rikorrenti (ara foll 3), issir referenza għas-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili fl-ismijiet **Marie Zammit vs. Anthony Zammit Tabona et, datata t-23 t'Ottubru, 2015** li sosstniet is-segweni:

“Fir-rigward ta’ interpretazzjoni ta’ testmenti, wiehed ghandu jhares lejn x’kienet il-volonta` tat-testatur. Madankollu meta l-kliem fit-testment hu car m’ghandux ikun li dak il-kliem jinghata interpretazzjoni ta’ x’setghet kienet il-volonta` tat-testatrici. F’dan ir-rigward issir referenza ghall-kawza **Rose Alden et vs. Raphael Pace deciza fis-27 ta’ Gunju, 2003**, minn din il-qorti fejn inghad: ‘Dan premess, hi norma principali fit-testmenti illi wiehed ghandu jirrikorri ghall-interpretazzjoni letterali. *“Ove le parole del testament siano per se stesse chiare, non e` lecito con prove estrinsiche restringere o ampliarne il senso; la disposizione deve restare quella che le parole del testament importino”* – **“Carmelina Mifsud et vs. Matilde Pullicino et.” 13 ta’ Gunju, 1888 (Vol. XI pag. 633)**. Fl-istess sens huma d-decizjonijiet fl-ismijiet **“Nutar Albert E. Micallef et vs. Marietta Tonna”, Appell Civili, 30 ta’ Ottubru 1950**, u **“Farmacista George Mallia vs. Carmela Mallia”, Appell Civili, 18 ta’ Marzu, 1957**;

“Fis-sentenza **Giuseppe Axiak vs. Antonio Axiak et deciza fis-26 ta’ Frar, 1945, (Volum XXXII.i.178)**, gie osservat:- “F’materja ta’ interpretazzjoni testamentarja, meta d-dispozizzjoni hi cara, ghandha tircievi l-ezekuzzjoni taghha bhal ligi li t-testatur ried jimponi, u mhux permess li ssir interpretazzjoni tal-volonta` tat-testatur hliet meta l-kliem minnu uzat ikunu certament kuntrarju ghall-volonta` tieghu. L-intenzjoni tat-testatur ghandha tingibed mid-dispozizzjoni tal-istess testament konfrontati anki mad-dispozizzjoni ta’ testmenti ohra tieghu, precedenti jew sussegwenti, u mhux minn materja estranea ghat-testment. U hemm bzonn li jkun hemm motivi tajba biex wiehed jirritjeni li l-kliem uzati mit-testatur kienu ntizi minnu f’sens divers mis-sens taghhom naturali”;

39. Illi filwaqt li jigi dikarat li din il-qorti m’ghandiex raguni ghaliex m’ghandiex tadotta l-insenjament guridiku suespost, tiddikjara wkoll li ser tapplika l-istess insenjament biex tiddetermina verament x’kienet il-volonta` tat-testatrici rizultanti mit-testment tal-11 t’Awwissu, 1979, minnha redatt, (ara foll 6 u 67);

40. Illi fl-Artiklu Tnejn (2) tat-testment indikat fil-paragrafu precedenti, (ara foll 7 u 69), jirrizulta li t-testatrici Mabel Strickland halliet b’legat favur il-Fundazzjoni Strickland:

40.1. Il-proprjeta` maghrufa bhala Villa Parisio;

40.2. Inkluz il-kontenut kollu ta’ go fiha – senjatament, *“... including all the contents thereof...”*;

40.3. *“... with the exception of gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks”*;

41. Illi ghandu jkun pacifiku li l-frazi *“... all the contents ...”* hi frazi wieghsa u omni-komprensiva li minnha ghandu jigi biss eskluż dawk l-eccezzjonijiet specifikatament indikati mit-testatrici stess;

42. Illi ghalhekk ghandu jkun pacifiku li filwaqt li t-testatrici halliet Villa

Parisio inkluz il-kontenut tagħha b'legat lill-imsemmija fundazzjoni, id-deheb, fidda, artikli prezzjużi ohra, somom ta' flus, kotba tal-bank, kotba illegati u dokumenti ohra ta' titoli u stocks thallew lill-eredi rikorrenti;

43. Illi jirrizulta wkoll li l-kontendenti ma jaqblux fuq dak li ghandu jkun inkluz fit-terminu "*precious articles*" u fit-tifsira li ghandha tinghata lill-kliem "*bound books*", liema termini ser jigu sintetikament investigati fil-paragrafi li gejjin;

Ikkunsidrat:

C. It-Terminu "*Precious Articles*"

44. Illi r-rikorrenti jsostni li hu intitolat għall-oggetti prezzjużi kollha li kienu jappartjenu lil Mabel Strickland, (ara foll 3);

45. Illi pero` anke f'dan ir-rigward jirrizulta li l-kontendenti naqsu li jaslu għall-ftehim komuni biex jifhmu liema mill-vari oggetti li kienu f'Villa Parisio kienu jikkwalifikaw bhala oggetti prezzjużi, (ara foll 607);

46. Illi f'dan ir-rigward ir-rikorrenti kien issuggerixxa li bit-terminu oggetti prezzjużi kellhom jifhmu oggetti li kellhom valur ta' mitt Lira Maltija, (Lm100.00), (ara foll 607);

47. Illi ovvjament sfortunatament jigi sottolineat li jirrizulta li l-awspikat ftehim fir-rigward ma intlaħaqx;

48. Illi jigi osservat li t-terminu "... other precious articles..." mehud fil-kuntest fejn inkiteb fl-Artiklu Tnejn (2) tat-testment datat il-11 t'Awwissu, 1979, (ara foll 6 u 67), senjatament:

*"... with the exception of gold, silver and other precious articles..."
ghandu jinftehem bhala dawk l-oggetti l-ohra ta' valur – u dan, fis-sens ta' valur oggettiv tal-kelma u mhux fis-sens soggettiv tagħha;*

49. Illi f'dan ir-rigward ser tapplika l-limitu minimu ta' elf euro, (€1,000.00), bhala l-limitu li minnu oggett jibda jitqies bhala "prezzjuż" skont l-imsemmi testment, u għalhekk tiddikjara f'dan ir-rigward li kwalunkwe oggett li jinqabad f'din il-kategorija li jkun tal-valur ta' €1,000.00 jew aktar ghandu jitqies bhala "oggett prezzjuż";

50. Illi konsegwentement, tenut kont tal-fatt li l-istess Artiklu Tnejn (2) tat-testment in dizamina jstabilixxi li t-testatrici halliet lill-fundazzjoni intimata l-proprijeta` maghrufa bhala Villa Parisio, inkluz il-kontenut kollu ta' go fiha, izda mhux inkluz f'dan ir-rigward id-deheb, il-fidda u artikli prezzjużi ohra – liema artikli prezzjużi huma issa definiti bil-mod fuq indikat fil-paragrafu precedenti;

Ikkunsidrat:

D. It-Terminu "*Bound Books*":

51. Illi f'dan ir-rigward ser tapplika wkoll l-insenjament tas-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili fl-ismijiet Marie Zammit vs. Anthony

Zammit Tabona et, datata t-23 t'Ottubru, 2015, fuq ġia` riferita, (ara paragrafu numru tmienja u tletin, (38.), aktar qabel), li tissottolinea li meta l-kliem fit-testment hu car m'għandiex tinghata interpretazzjoni differenti mill-volontà` espressa mit-testatur u tigi imposta tifsira differenti min dik kif realment espressa fit-testment;

52. Illi għalhekk il-kliem "...bound books..." kif espressi mit-testatrici fl-Artiklu Tnejn (2) sub-inciz wiehed (1), (ara foll 7 u 69), għandhom ifissru proprju dak li qed jgħidu, senjatament "*kotba illegati*";

53. Illi l-interpretazzjoni tal-fundazzjoni li dawn il-kliem jirreferu għal "... bond books", (ara foll 390), mhix verosimili, m'għandiex mis-sewwa, u qed tigi respinta minn din il-qorti;

54. Illi din il-posizzjoni qed tittiehed għaliex jirrizulta li ma kien hemm l-ebda zball ortografiku tan-Nutar li kiteb l-istess testment anke wkoll għaliex dan qatt ma' gie sollevat mill-partijiet fejn f'dan ir-rigward pero` għandu jigi rimarkat li l-kalligrafija tal-istess Nutar hi verament problematika u ma kienet ta' l-ebda għajnuna għar-risoluzzjoni tad-diversi vertenzi sollevati, u lanqas għaliex tirrizulta diskrepanza fir-rigward;

55. Illi in vista tal-premess t-tielet (3) talba tar-rikorrenti għandha tigi akkolta kemm f'dak li jirrigwarda "...precious articles..." u f'dak li jirrigwarda "...bound books...";

Ikkunsidrat:

E. Id-Dritt ta' Uzu u Abitazzjoni:

56. Illi permezz tal-Artiklu Sebgha (7) tat-testment tagħha datat il-11 t'Awwissu, 1979, (ara foll 9 u 10 u foll 70 u 71), l-istess testatrici Mabel Strickland stipulat is-segwent:

"Notwithstanding the provisions of article two of this will I bequeath by title of legacy to my great nephew Robert Hornyold Strickland the right of use and habitation of the guests rooms with bathroom and study at Villa Parisio provided that the enjoyment of such right shall in no way interfere with the work of the foundation";

57. Illi permezz ta' din il-procedura r-rikorrenti qed jirrivendika d-dritt tiegħu tal-uzu u tal-abitazzjoni lilhu koncess mit-testatrici biex jabita fil-villa f'dawk l-ambjenti minnu indikati fil-pjanta a foll 19 u f'dawk l-ambjenti tal-istess villa li normalment jintuzaw mill-mistiednin bħal gonna, s-sala, l-kamra tal-ikel u l-kcina;

58. Illi skont l-intimati d-dritt tal-uzu u tal-abitazzjoni koncess lir-rikorrenti hu limitat għall-kamra tas-sodda wahda, kamra tal-banju wahda u għal kcina zghira annessa mal-kamra tas-sodda;

59. Illi skont l-istess intimati r-rikorrenti hu eskluż mill-ambjenti l-

ohra kollha tal-villa;

60. Illi l-qorti kellha l-opportunita` tivvizwalizza l-area in dizamina u irriskontrat is-segweni fir-rigward, (ara foll 480):

60.1. Illi l-area in dizamina hi miksija b' "cameras" tas-sigurta` stallati mill-fundazzjoni;

60.2. Illi dawn il-"cameras" jeffettwaw kemm l-area appartenenti lill-fundazzjoni u dik appartenenti lir-rikorrenti u operanti erbgha u ghoxrin siegha kuljum, (ara foll 642);

60.3. Illi ghalkemm waqt l-istess access l-abbli rapprezentant legali tal-fundazzjoni gibed l-attenzjoni tal-qorti li dawn ma jiffukawx fuq l-area tar-rikorrenti, pero` jirrizulta li jirrestringu l-privatezza u l-azzjoni tar-rikorrenti u tal-familjari tieghu;

60.4. Illi l-ezistenza tal-istess "cameras" ta' sigurta` u l-attitudini tal-membri tal-fundazzjoni fil-konfront tar-rikorrenti u tal-membri tal-familja tieghu kienet sors enormi ta' stress fuq ir-rikorrenti, (ara foll 642);

60.5. Illi ghalkemm hemm sitt (6) kmamar tal-banju fl-istess villa, r-rikorrenti juzaw wahda biss, (ara foll 643);

60.6. Illi r-rikorrenti gie lilhom koncess l-uzu ta' kcina zghira ghalkemm meta r-rikorrenti bdew juzaw l-istess villa kien hemm kcina tajba u funzjonanti li zzarmat mill-ewwel mill-fundazzjoni li b'disrispett inuman jirrizulta li poggew l-affarijiet kollha li nehhew mill-istess kcina fuq is-sodda tar-rikorrenti, (ara foll 642);

61. Illi *nonostante* is-suespost l-aspett principali in dizamina jirrigwarda d-disposizzjoni testamentarja rilevanti u t-tifsira li 26 ghandha legalment tinghata lill-istess, (ara paragrafu numru sitta u hamsin, (56.), aktar qabel);

62. Illi hawn ukoll il-qorti hi tal-fehma li l-kliem tad-disposizzjoni testamentarja in kwistjoni jesprimu b'mod car u inekwivokabbli l-volonta` tat-testatrici;

63. Illi ghalhekk ghandu jkun pacifiku li d-dritt ta' uzu u abitazzjoni koncess lir-rikorrenti kien jirrigwarda l-kmamar hemm specifikati liema uzu pero`, ma jintralcax mal-uzu tal-villa mill-fundazzjoni intimata;

64. Illi jigi sottolineat li l-*punctum temporis* meta l-istess klawsola testamentarja tibda tapplika hu l-mewt tat-testatrici, senjatament id-29 ta' Novembru, 1988;

65. Illi ghalhekk, kif issosstni mart ir-rikorrenti meta l-fundazzjoni zarmat kcina mdaqqa wara l-mewt ta' Mabel Strickland, poggiet dak li zarmat fuq is-sodda tar-rikorrenti u hadet l-uzu tal-kcina in kwistjoni

esklussivament ghalha, din kienet azzjoni li kienet ekwivalenti ghal uzurpazzjoni illegittima u illegali u li ghalhekk l-istess kcina ghandha titpogga fl-istat li kienet fil-mument tal-mewt tal-imsemmija Strickland;

66. Illi jigi osservat li d-dritt ta' uzu u ta' abitazzjoni hu limitat ghall-*"... guests rooms with bathroom and study ..."* u mhux ghall-ambjenti kif indikati mir-rikorrenti;

67. Illi jirrizulta pacifiku li l-intenzjoni tat-testatrici in dizamina kienet li tillimita l-uzu u l-abitazzjoni specifikatament ghall-kmamar minnha espressament indikati fl-imsemmi testment;

68. Illi ghalhekk, jirrizulta li hu ukoll pacifiku li l-kjarezza tal-hsieb espress mit-testatrici ma thalli l-ebda lok ghal interpretazzjoni kurjali;

69. Illi ghalhekk ukoll jigi sottolineat li l-ambjenti li fuqhom ir-rikorrenti ghandu d-dritt ta' uzu u abitazzjoni huma proprju daww espressament imsemmijin fit-testment de quo fuq ampjament riferiti u indikati fid-dokument immarkat Dok. K 2 a foll 61;

70. Illi in vista tal-premess, huma konsegwentement eskluzi mid-dritt ta' uzu u abitazzjoni tar-rikorrenti l-partijiet l-oħra tal-villa kif pretiz mir-rikorrenti stante li dawn ma gewx espressament inkluzi mit-testatrici ghal dan l-iskop;

71. Illi *di piu'*, fir-rigward ta' dan il-kap partikolari, taghmel is-segweni osservazzjonijiet:

71.1. Illi fir-rigward tal-operat tal-fundazzjoni mar-rikorrenti jirrizulta li l-membri tal-bord amministrattiv u l-haddiema tal-fundazzjoni jgibu ruhhom b'mod brusku u xejn komplimentuz, liema agir mhux accettabbli f'socjeta` civili, (ara foll 643);

71.2. Illi fundazzjoni ta' din il-karatura, li taf l-ezistenza taghha lit-testatrici biex fl-operat gurnalistiku li kienet inkarigata tissorvelja, tassigura s-sovranita` tad-dritt, ghandha tassigura ukoll li tkun t'ezempju car fl-operat taghha mal-eredi maghzul tal-fundatrici taghha, u mhux tittrattah daqs li kieku kien xi persuna insinifikanti li ma jisthoqqlux il-minimu ta' rispettu uman;

71.3. Illi *di piu'* l-ammont ta' *"cameras"* ta' sigurta` li l-istess qorti rat fl-access minnha kondott jekwiparaw l-istess fond ma xi struttura li tirrikjedi protezzjoni estrema bhal xi bank jew habs u ghalhekk l-istallazzjoni tal-istess kwantitajiet jirrizultaw inutilment kopjuzi;

71.4. Illi fil-fehma tal-qorti tali uzu ta' dan l-apparat elettroniku mhux intiz ghal skopijiet ta' sigurta` legittima li stabbiliment bhal dak in dizamina jista' jisthoqqlu, izda jammonta ghall-akkantament vulgari kontra r-rikorrenti intiz biex jinvalidu l-privatezza tieghu u tal-familjari tieghu u b'hekk jintimidhom, u mhux biex ikun hemm dik is-

sigurta` mixtieqa mill-fundazzjoni;

71.5. Illi ghalhekk hi l-fehma tal-qorti li dawk il-“cameras” tas-sigurta` superfluwi intizi biss biex jintimidaw lir-rikorrenti ghandhom jigu maqluha immedjatament stante li qed iservu biss biex jinvadu l-privatezza tar-rikorrenti u tal-familja tieghu, u johlqulhom “stress” u ansjeta` bla bzonni;

71.6. Illi fl-ahhar nett jigi osservat ukoll li kien hemm manomissjoni ta’ xi ambjenti fl-istess villa wara l-mewt tat-testatrici;

71.7. Illi tali manomissjoni, senjatament il-kcina riferita minn mart ir-rikorrenti li inqalghet wara li kienet mietet ir-rikorrenti, (ara foll 643), din ghandha tigi ripristinata ghall-istat li kienet fil-mument li mietet l-istess testatrici biex tkun hekk tista’ tintuza mir-rikorrenti u tirrendi l-post riservat ghall-uzu u abitazzjoni mhollu lilu wiehed mhux biss aktar civilizzat izda skont ix-xewqat tal-istess testatrici kif espressi fl-imsemmi testment;

72. Illi in vista tas-suespost ir-raba (4), il-hames (5), u s-sitt (6) talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu respinti pero`, dan – fid-dawl tal-osservazzjonijiet sopra elenkati;

Ikkunsidrat:

F. Ir-Rendikont tal-Esekutori Testamentarji:

73. Illi dan il-kap jirrifletti s-seba’ (7) talba sottomessa mir-rikorrenti, (ara foll 3);

74. Illi f’dan ir-rigward issir referenza ghall-artiklu 778 tal-Kap 16, (minn issa ’l quddiem imsejjah Kap 16), li jistipula s-segweni:

“F’kaz ta’ mewt, assenza, rinunzja, jew mard tal-esekutor li jkun gie mahtur wahdu, jew tal-esekutori kollha mahtura mit-testatur, l-esekuzzjoni tat-testment tibqa’ mhollija f’idejn il-werrieta, kemm -il darba l-qorti ta’ gurdizzjoni volontarja, bil-kunsens tagghom, jew il-qorti ta’ gurdizzjoni kontenzjuza, ghal raguni tajba fuq talba ta’ xi hadd li jkollu interess, ma tkunx hatret minflok, persuna ohra”;

75. Illi f’dan ir-rigward issir referenza ghad-digriet tal-Qorti Civili (Sezzjoni Gurdizzjoni Volontarja), datat is-7 t’April, 2016, li ghal raguni ta’ sahha hemm indikata, itterminat l-inkarigu ta’ esekutor testamentarju precedentement moghti lill-Professor Joseph M. Ganado, u ordnat minflok li l-funzjonijiet tal- 29 ezekutorja jghaddu f’idejn l-eredi – r-rikorrenti odjern Robert Hornyold Strickland, (ara foll 1111);

76. Illi in vista tal-inkarigu riferit fil-paragrafu precedenti jirrizulta li l-mertu fil-konfront tal-ezekutori testamentarji hu allura ezawrit;

77. Illi *di piu`*, issir ukoll referenza ghar-rendikont tal-Professor Joseph M. Ganado qua ezekutur testamentarju datat l-1 ta' Frar, 2013, (ara foll 655), u konsegwentement, m'hemm bzonn jinghad xejn aktar fir-rigward;

78. Illi finalment issir ukoll referenza ghall-ewwel eccezzjoni sollevata mill-ezekuturi testamentarji, (ara foll 90), u stante li jirrizulta assodat li fil-mertu kien hemm l-immissjoni fil-pussess tal-proprjeta` kompriza fl-eredita` li ghaddiet fil-wirt tar-rikorrenti mill-ezekuturi testamentarji, allura din l-eccezzjoni ghandha tigi akkolta u b'hekk l-esekuturi testamentarji intimati ghandhom ukoll jigu liberati mill-osservanza tal-gudizzju;

Ikkunsidrat:

79. Illi in vista tal-premess din il-qorti hi sodisfatta li r-rikorrenti issodisfa in parte t-talbiet tieghu introdotti fir-rikors guramentat promotur, u konsegwentement:

DECIDE:

79.1. Tirrespingi l-ewwel (1) u t-tieni (2) talbiet tar-rikorrenti;

79.2. Takkolji in parte it-tielet (3) talba tar-rikorrenti fil-limiti fuq indikati, (ara paragrafi numru tmienja u tletin, (38.) sa tlieta u erbghin (43.), u erbgħa u erbghin (44.) sa hamsin (50.), aktar qabel);

79.3. Takkolji wkoll parzjalment ir-raba' (4.) talba tar-rikorrenti kif limitata aktar qabel, (ara paragrafi numri sitta u hamsin, (56.) sa tnejn u sebghin, (72.);

79.4. Tirrespingi l-hames (5) u s-sitt (6) talbiet tar-rikorrenti, (ara foll 3);

79.5. Tirrespingi s-seba' (7) talba tar-rikorrenti, (ara foll 3);

79.6. Takkolji t-tieni (2) eccezzjoni tal-fundazzjoni intimata, (ara foll 45);

79.7. Takkolji l-ewwel (1) eccezzjoni sub-inciz tnejn (ii) tal-esekuturi testamentarji intimati, (ara foll 91);

79.8. Takkolji wkoll l-ewwel (1) eccezzjoni sub-inciz wiehed (i) tal-esekuturi testamentarji intimati, (ara foll 90), u konsegwentement tillibera lill-istess esekuturi testamentarji mill-osservanza tal-gudizzju, (ara paragrafu numru tmienja u sebghin, (78.), aktar qabel;

79.9. Bl-ispejjez ta' din il-procedura jinqasmu ugwalment bejn il-kontendenti rimanenti, senjatament Francis Naudi, fil-kwalita` tieghu fuq indikata fl-okkju ta' din il-procedura u l-Fundazzjoni Strickland.

RIKORS TAL-APPELL tal-attur (29.05.2018):

7. **Fir-rigward tal-appell mid-digrieti tal-21 ta' Mejju 2015 u 12 ta' Ġunju 2015**, minkejja li l-attur talab ir-revoka tagħhom u talab lil din il-Qorti tilqa' t-talba tiegħu sabiex tordna li jiġu esebiti d-dokumenti hemm mitluba, ċjoè il-kopja tal-korrispondenza kollha (ittri u dokumenti) li għaddew bejn it-testatriċi u l-avukat tagħha mill-1975 sakemm mietet, kif ukoll l-inkartamenti kollha tal-eżekutori fir-rigward ta' dak magħmul minnhom fl-eżekutorja tat-testatriċi, huwa ma spjegax għal liema raġuni ħassu aggravat.

8. **Fir-rigward tal-appell tiegħu mis-sentenza tal-10 ta' Mejju 2018**, l-argumenti li jagħmel l-attur, in suċċint, huma s-segwenti:

(a) **L-estenzjoni tal-proprjetà magħrufa bħala *Villa Parisio*:**

Huwa jsostni li kienet żbaljata l-Ewwel Qorti meta rriteniet li r-referenza għall-proprjetà magħrufa bħala *Villa Parisio* fit-testament tat-testatriċi hija mhux biss għall-villa iżda wkoll għall-artijiet. Jargumenta li l-aċċess mill-villa għal dawn l-artijiet (magħrufa bħala *Kerry Dairy* u *83 Main Street*) huwa minimu u li l-grada żgħira li biha t-testatriċi niffdet l-għelieqi għamlitha għall-konvenjenza tagħha u mhux biex tassimila l-għelieqi mal-villa.

(b) Il-kontenut tal-villa u t-termini “*precious articles*” u “*bound books*”:

Fir-rigward tal-fraži “*precious articles*” jgħid li kienet korretta l-Ewwel Qorti in kwantu ma aċċettatx l-interpretazzjoni tal-appellati li din tirreferi biss għal “*ħaġar prezzjuż*” u li dak li mhux ħaġar prezzjuż huwa allura “*contents*” u allura jispetta lill-fondazzjoni konvenuta. Isemmi per eżempju gradenzi antiki u kollezzjoni ta’ pittura u jgħid li hu loġiku li dawn jispettaw lid-dixxendenti tal-familja Strickland.

Fir-rigward tal-fraži “*bound books*” jilmenta li l-eżekutori testamentarji għadhom ma għaddewlux il-kotba (*bound books*) “*documents of title and stocks*”.

(c) L-estenzjoni tad-dritt ta’ użu u abitazzjoni:

Huwa jgħid li ma jaqbel xejn mal-konklużjoni li l-ambjenti li fir-rigward tagħhom huwa għandu dritt ta’ użu u abitazzjoni huma dawk imsemmijin espressament fit-testment u indikati fid-dokument K2 (fol 61). Jargumenta li t-testatriċi ma kellhiex f’rasha li “toħnoq” lil min kienet tħobb, lil min għex magħha, lil min uriha rispettt. Jgħid li t-testatriċi riedet li huwa jkollu t-tgawdija tal-villa b’dan però li l-fondazzjoni tkun tista’ tuża l-indirizz tal-villa. Ifakkar li meta sar it-testment huwa kien diġà f’forma l-familja tiegħu u kwindi t-testatriċi

ċertament kienet qiegħda tfisser li huwa juża l-villa skont kif xtaq u ried.

(d) Ir-rendikont tal-eżekuturi testamentarji:

Jgħid li minkejja li minn meta ġiet istitwita din il-kawża ġew istitwiti proċeduri quddiem il-Qorti ta' Ġurisdizzjoni Volontarja, l-konvenuti eżekuturi qatt ma taw rendikont sħiħ tal-amministrazzjoni tagħhom, anke jekk ingħata fotokopja ta' diversi dokumenti.

Jargumenta li bil-fatt li minhabba raġunijiet ta' mard il-funzjonijiet tal-professur Ganado għaddew fuqu, dan ma jfissirx li l-inkarigu ġie eżawrit. Isostni li biex dan isir kellu jkun hemm rendikont dettaljat kif ukoll ir-radd lura tad-dokumenti kollha inklużi dawk li abbażi tagħhom ġie fformat ir-rendikont.

Jilmenta wkoll li biex setgħet issir l-immissjoni fil-pussess huwa loġiku li l-proprjetà kellha tkun identifikata u delineata.

RIKORS TAL-APPELL ta' *The Strickland Foundation* (30.05.2018):

9. L-argumenti tal-fondazzjoni konvenuta huma, in suċċint, is-segwenti:

1. **L-ewwel aggravju:**

I-interpretazzjoni ta' frażijiet fit-testment:

(a) Hija tilmenta bil-fatt li l-Ewwel Qorti irriteriet li “other precious articles” għandha tfigher kull ħaġa li għandha valur ta' €1000 jew iktar. Taċċenna għall-fatt li qabel din il-frażi kien hemm il-kliem “gold and silver” u li għalhekk kellha tiġi interpretata skont ir-regoli ta' interpretazzjoni *eiusdem generis*. In oltre ssostni li din is-somma arbitrarja toħloq diversi incertezzi, bħal min se jiddetermina tali valur, u jekk għandux jittieħed il-valur fiż-żmien tat-testment, tal-mewt tat-testatrici jew ta' illum.

(b) Kwantu għall-frażi “bound books” issostni li din aktarx li kienet każ ta' *lapsus calami* u li kellha tirreferi għal “*bond books*”, kemm għaliex l-istramaġġoranza tal-kotba huma illegati u għalhekk m'hemmx bżonn tali kwalifikazzjoni u kemm ukoll għaliex il-frażi hija segwita bil-kliem “*and other documents of title and stocks*” fejn terġa' tapplika r-regola tal-*eiusdem generis*.

2. **It-tieni aggravju:**

I-estenzjoni tad-dritt ta' użu u abitazzjoni, il-cameras u l-kċina:

(a) Il-fondazzjoni taqbel li l-ambjenti deskritti fit-testment bħala

“guest rooms with bathroom and study” huma daww referiti u indikati fid-dokument Dok K2, fol 61. B’hekk issostni li l-Ewwel Qorti laqgħet ir-raba’ eċċezzjoni tagħha (eċċezzjoni 4(i));

(NB: jiġi ppreċiżat li l-Ewwel Qorti fis-sentenza tagħha ma rriproduċietx kelma b’kelma it-talbiet u l-eċċezzjonijiet, *in oltre* tathom numri differenti; fil-fatt l-eċċezzjoni tal-fondazzjoni bin-numru 4(i) hija indikata mill-Ewwel Qorti bħala 2.14).

(b) Il-fondazzjoni ssostni li d-dikjarazzjonijiet li l-Ewwel Qorti għamlet fir-rigward tal-cameras tas-sigurtà u l-ordni li dawn jitneħħew huma *ultra petita* u/jew *extra petita*.

(c) Il-fondazzjoni ssostni li d-dikjarazzjoni li l-Ewwel Qorti għamlet fir-rigward tal-kċina u l-ordni li din tiġi ripristinata għall-istat li kienet meta mietet it-testatriċi huma *ultra petita* u/jew *extra petita*. Mingħajr preġudizzju, tenfasizza li l-ambjenti li fuqhom it-testatriċi ħalliet lill-attur id-dritt ta’ użu u abitazzjoni kienu żewġt ikmamar tas-sodda, studju żgħir u kamra tal-banju, u għalhekk l-Ewwel Qorti kienet żbaljata meta fil-paragrafi 58 u 59 qalet li skont il-konvenuti d-dritt ta’ użu u abitazzjoni konċess lill-attur hu limitat għal kamra tas-sodda waħda, kamra tal-banju waħda, u għal kċina żgħira annessa mal-kamra tas-sodda.

RISPOSTA ta' *The Strickland Foundation* għall-appell tal-attur

(19.06.2018):

10. Il-fondazzjoni konvenuta wiegħbet biex tgħid għaliex l-appell tal-attur għandu jiġi miċħud bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontrih.

RISPOSTA tal-attur għall-appell ta' *The Strickland Foundation*

(27.08.2018):

11. L-attur wiegħeb biex jgħid għaliex skont hu l-appell ta' *The Strickland Foundation* huwa infondat u għandu jiġi miċħud bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontriha.

IT-TALBIET U L-EĊĊEZZJONIJIET TAL-PARTIJET:

12. Qabel ma din il-Qorti tgħaddi biex tikkunsidra l-appelli in kwistjoni jkun utli li jiġu riprodotti kelma b'kelma u bin-numerazzjoni eżatta tagħhom it-talbiet u l-eċċezzjonijiet tal-kontendenti, dan għaliex il-mod kif l-Ewwel Qorti kitbithom fi kliemha, u b'paragrafi u numerazzjoni differenti jista' jagħti lok għal konfużjoni.

● **Talbiet tal-attur *nomine* (13.01.2010):**

(1) tiddikjara illi l-artijiet immarkati bil-kulur aħdar w roża fuq il-pjanta

annessa w mmarkata bħala Dok “RS5” kif deskritti aktar dettaljament fil-kuntratti ta’ akkwist rispettivi hawn annessi w mmarkati bħala Dok “RS6” u “RS7”, liema artijiet kienu ġew akkwistati mid-deċujus Mabel Strickland fit-2 ta’ Lulju 1947 u fil-11 ta’ Jannar 1954 rispettivament, jappartjenu lir-rikorrenti Robert Hornyold Strickland skond kif ordnat fir-testment ta’ Mabel Strickland tal-11 ta’ Awwissu 1979;

(2) tordna lill-intimati jew min minnhom biex jimmettu fil-pussess tal-istess artijiet, ħielsa minn kull dritt ta’ terzi persuni fuq l-istess artijiet jew biċċiet minnhom lir-rikorrenti, u dana fi żmien qasir u perentorju li għandu jiġi ffissat minn dina l-Qorti;

(3) tordna lill-intimati jew min minnhom biex *ai termini* tal-artiklu tnejn tal-ewwel testment fuq riferit ta’ Mabel Strickland, jikkonsenjaw lir-rikorrent kwalsiasi oġġetti rimanenti tad-deheb jew fidda, l-oġġetti prezzjużi kollha, (inklużi rikordji tal-familja), illi kienu jappartjenu lill-imsemmija Mabel Strickland, flimkien ma’ kwalsiasi flus, kotba llegali, kotba tal-banek u dokumenti ta’ titolu jew “*stock*”, li huma għandhom, u dan, fi zmien qasir u perentorju li għandu jiġi ffissat miinn dina l-Qorti;

(4) tiddikjara illi r-rikorrenti għandu d-dritt li jagħmel użu u jabita fil-kmamar illi hemm indikati fuq il-pjanta hawn annessa w mmarkata Dok “RS3” u in oltre jagħmel użu ta’ dawk l-ambjenti tal-imsemmija villa li normalment jintużaw mill-mistidnin, bħal ma huma il-ġonna, is-sala, il-

kamra tal-ikel, u l-kċina, fost oħrajn u konsegwentement tordna lill-intimati jew min minnhom sabiex fi żmien qasir u perentorju li għandu jiġi ffissat minn dina l-Qorti, jagħtu lir-rikorrent aċċess għall-imsemmija ambjenti u kmamar bil-għan illi jista' jeżerċita d-dritt ta' użu w abitazzjoni imħolli lilu skond it-testament mad-decujus Mabel Strickland tal-11 ta' Awwissu 1979;

(5) illi l-fondazzjoni intimata tiġi ordnata sabiex fi żmien qasir u perentorju li jiġi ffissat minn din il-Qorti tiddemolixxi kwalsiasi struttura li hija bniet fuq l-artijiet imsemmija;

(6) fin-nuqqas milli tagħmel dak lilha ordnat ai termini tal-ħames talba illi r-rikorrenti jiġi awtorizzat jagħmel l-istess xogħlijiet ta' demolizzjoni huwa stess u dan a spejjeż tal-istess fondazzjoni intimata;

(7) tordna lill-intimati sabiex jagħtu rendikont dettaljat tal-amministrazzjoni tagħhom fi żmien qasir u perentorju li tiffissa din il-Qorti – kollox skond kif intqal fuq u għar-raġunijiet fuq premissi.

B'riserva ta' kull azzjoni oħra spettanti lir-rikorrenti u bl-ispejjeż kontra l-intimati li minn issa jibqgħu ingunti għas-subizzjoni tagħhom.

- **Eċċezzjonijiet ta' *The Strickland Foundation* (09.10.2010):**

(1) Illi t-talbiet attriċi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu respinti bl-ispejjeż kontra l-attur nomine.

(2) Illi l-ewwel talba attriċi u konsegwentement anke t-tieni talba, huma nfondati u għandhom jiġu respinti stante li:

(i) L-immissjoni fil-pussess sew tal-proprjetà in kwistjoni kif ukoll tad-diversi proprjetajiet immobbli l-oħra kompriżi fil-wirt sar żmien ilu meta l-fondazzjoni konvenuta ħadet il-pussess materjali tal-proprjetà in kwistjoni bħala parti minn Villa Parisio, Lija, mħollija lilha b'legat u l-attur ħa l-pussess materjali tad-diversi proprjetajiet immobbli l-oħra kompriżi fil-wirt (bħal per eżempju "Xara Palace", l-Mdina). Dak iż-żmien l-attur (eredi universali tat-testatriċi) ma għamel ebda oppożizzjoni u kien biss xi żmien wara li l-attur qajjem il-pretenzjoni kontenuta f' din it-talba. L-attur kien anke approva d-denunzja (kopja annessa bħala Dok K1) li tindika l-proprjetà immobbli li qed jippretendi l-attur bħala parti minn "Villa Parisio", Lija li kienet mħollija b'legat lill-fondazzjoni esponenti u l-attur ħallas it-taxxa tas-suċċessjoni fuq il-proprjetà immobbli li wriet hu mingħand it-testatriċi li ma tinkludix il-proprjetà pretiża minnu;

(ii) Mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, l-artijiet in kwistjoni jiffurmaw parti integratli mill-"property known as Villa Parisio, Lija" il skond it-tieni artikolu tat-testament *de quo* kienet ġiet mħollija b'legat

lill-fondazzjoni konvenuta u kienu ġew hekk integrati ħafna snin qabel ma t-testatriċi għamlet it-testment in kwistjoni kif ser jirriżulta mill-provi bħal, per eżempju, t-“tennis court” li kienet ikkostruwiet it-testatriċi li tinsab fl-artjiet pretiżi mill-attur.

(3) Illi in kwantu għat-tielet talba:

(i) It-talba hija infondata u għandha tiġi respinta stante li dawk l-effetti mobbli li huma kompriżi fil-kliem “gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks” (li l-attur noe huwa intitolat għalihom skont it-testment *de quo*) ġew ikkonsenjati lilu żmien ilu ħlief għal xi oġġetti li dwarhom qatt ma kien hemm ebda kwistjoni u li huma kkonservati għalih;

(ii) Mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, il-kwistjoni li qamet bejn il-partijiet hija dwar l-interpretazzjoni tal-kliem fit-testment “other precious articles” u “bound books” u għaldaqstant it-talba kie redatta li essenzjalment tirrepeti l-kliem fid-dispożizzjoni testamentarja ma tissodisfax ir-rekwiżiti tal-liġi (ara l-artikolu 156 tal-Kap 16) u l-Qorti għandha tordna lill-attur noe li jispeċifika b’mod ċar u sewwa l-effetti mobbli li qed jippretendi;

(iii) It-testatriċi ħalliet “the property known as Villa Parisio and all

the contents thereof” (sottolinjar miżjud) lill-fondazzjoni esponenti b'eċċezzjoni ta' “gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks” u jsegwi li dawn il-kliem għandhom jiġu interpretati restrittivament a bażi tal-prinċipju “*exceptio est strictissimae interpretationis*”;

(iv) L-attur noe ma huwiex intitolat għal “l-oġġetti prezjużi kollha (inklużi rikordji tal-familja)” kif qed jippretendi l-attur fir-rikors ġuramentat iżda fi kliem it-testment huwa intitolat għal “gold, silver and other precious articles”. Il-frażi ġenerali “other precious articles” għandha tiġi interpretata “*ejusdem generis*” mal-kliem speċifiku “gold, silver” li jippreċedu dik il-frażi;

(v) Il-kliem “bound books” għandhom jiġu interpretati fil-kuntest tal-frażi li fihom jinstabu dawn il-kliem u ċjoè “sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks”, li ċertament qed jirreferu għal oġġetti li jirrigwardaw flus u titoli finanzjarji bħal “bond books” u mhux kotba lilegati kif qed jippretendi l-attur noe fir-rikors ġuramentat;

(4) Illi r-raba' talba attriċi hija nfondata u għandha tiġi respinta stante li:

(i) Id-dritt ta' użu u abitazzjoni huwa ta' "guests rooms with bathroom and study" li ma humiex l-ambjenti indikati fir-rikors ġuramentat iżda huma l-ambjenti indikati fil-pjanta hawn annessa Dok K2 li tagħhom l-attur effettivament kien u għadu jgawdi d-dritt ta' użu u abitazzjoni mogħti lilu skont it-testment;

(ii) It-testment ma jsemmi ebda dritt ta' użu ta' ġonna, sala, kamra tal-ikel u kċina jew ambjenti oħra kif qed jippretendi l-attur anzi d-dritt ta' użu u abitazzjoni jikkostitwixxi servitu personali u bħala tali għandu jiġi interpretat ristrettivament u inoltre t-testment stess jillimita dan id-dritt bil-kliem "provided that the enjoyment of such right shall in no way interfere with the work of the foundation."

(5) Illi in kwantu għall-ħames u s-sitt talba attriċi ir-rikors ma jindikax il-kostruzzjonijiet li għalihom qed jirreferi l-attur però fi kwalunkwe każ, it-talbiet huma infondati u għandhom jiġu respinti stante li l-fondazzjoni esponenti kellha u għandha kull dritt li tagħmel xogħlijiet fil-proprjetà tagħha stess;

(6) Illi s-seba' talba attriċi hija nfondata fil-fft u fid-dritt stante li l-fondazzjoni esponenti ma hijiex amministratur u /jew m'għandha ebda obbligu li tagħti rendikont;

(7) Salv eċċezzjonijiet oħra li jistgħu jitressqu skont il-liġi.

Bl-ispejjeż kontra l-attur li huwa minn issa ngunt għas-subizzjoni.

● **Eċċezzjonijiet tal-eżekutori testamentarji il-professuri Ganado u De Marco (09.10.2010):**

(1) Illi in kwantu għall-ewwel u t-tieni talba attriċi:

(i) L-esponenti għandhom jiġu liberati mill-osservanza tal-ġudizzju stante li l-immissjoni fil-pussess, sew tal-proprjetà in kwistjoni kif ukoll tad-diversi proprjetajiet immobbli l-oħra kompriži fil-wirt sar żmien ilu meta l-fondazzjoni konvenuta ħadet il-pussess materjali tal-proprjetà in kwistjoni bħala parti minn Villa Parisio, Lija, mħollija lilha b'legat u l-attur ħa l-pussess materjali tad-diversi proprjetajiet immobbli l-oħra kompriži fil-wirt (bħal per eżempju "Xara Palace", l-Mdina). Dak iż-żmien l-attur (eredi universali tat-testatriċi) ma għamel ebda oppożizzjoni u kien biss xi żmien wara li l-attur qajjem il-pretenzjoni kontenuta f' din it-talba. L-attur kien anke approva d-denunzja (kopja annessa bħala Dok K1) li tindika l-proprjetà immobbli li qed jippretendi l-attur bħala parti minn "Villa Parisio", Lija li kienet mħollija b'legat lill-fondazzjoni esponenti u l-attur ħallas it-taxxa tas-suċċessjoni fuq il-proprjetà immobbli li waret hu mingħand it-testatriċi li ma tinkludix il-proprjetà pretiża minnu;

(ii) Mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, l-artijiet in kwistjoni jiffurmaw parti integratli mill-“property known as Villa Parisio, Lija” il skond it-tieni artikolu tat-testment *de quo* kienet ġiet mħollija b’legat lill-fondazzjoni konvenuta u kienu ġew hekk integrati ħafna snin qabel ma t-testatriċi għamlet it-testment in kwistjoni kif ser jirriżulta mill-provi bħal, per eżempju, t-“tennis court” li kienet ikkostruwiet it-testatriċi li tinsab fl-artjiet pretiżi mill-attur.

(2) Illi in kwantu għat-tielet talba:

(i) It-talba hija infondata u għandha tiġi respinta stante li dawk l-effetti mobbli li huma kompriżi fil-kliem “gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks” (li l-attur noe huwa intitolat għalihom skont it-testment *de quo*) ġew ikkonsenjati lilu żmien ilu ħlief għal xi oġġetti li dwarhom qatt ma kien hemm ebda kwistjoni u li huma kkonservati għalih;

(ii) Mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, il-kwistjoni li qamet bejn il-partijiet hija dwar l-interpretazzjoni tal-kliem fit-testment “other precious articles” u “bound books” u għaldaqstant it-talba kie redatta li essenzjalment tirrepeti l-kliem fid-dispożizzjoni testamentarja ma tissodisfax ir-rekwiżiti tal-liġi (ara l-artikolu 156 tal-Kap 16) u l-Qorti għandha tordna lill-attur noe li jispeċifika b’mod ċar u sewwa l-effetti mobbli li qed jippretendi. F’ dan il-kuntest l-esponenti bħala eżekuturi

testamentarji li ġew inkarigati u fdati mit-testatriċi biex jeżegwixxu l-volonta` tagħha interpretaw id-dispożizzjonijiet testamentarja in kwistjoni in linja mas-segventi regoli ta' interpretazzjoni u ċjoè:

(a) il-fraži ġenerali “other precious articles” għandha tiġi interpretata “*ejusdem generis*” mal-kliem speċifiku “gold, silver” li jippreċedu dik il-fraži u għalhekk hija nfondata l-pretenzjoni tal-attur li huwa intitolat għal “l-oġġetti prezzjużi kollha (inklużi rikordji tal-familja)”;

(b) il-kliem “bound books” għandhom jiġu interpretati fil-kuntest tal-fraži li fihom jinstabu dawn il-kliem u ċjoè “sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks”, li ċertament qed jirreferu għal oġġetti li jirrigwardaw flus u titoli finanzjarji bħal “bond books” u mhux kotba llegali kif qed jippretendi l-attur noe fir-rikors ġuramentat;

(c) it-testatriċi ħalliet “the property known as Villa Parisio and all the contents thereof” (sottolinjar miżjud) lill-fondazzjoni esponenti b'eċċezzjoni ta' “gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks” u jsegwi li dawn il-kliem għandhom jiġu interpretati restrittivament a bażi tal-prinċipju “*exceptio est strictissimae interpretationis*”;

(3) Illi in kwantu għar-raba' talba attriċi, l-esponenti bħala eżekuturi testamentarji li ġew inkarigati u fdati mit-testatriċi biex jeżegwixxu l-volonta` tagħha, wara li kkunsidraw il-fatti kollha, waslu għall-konklużjoni li:

(i) Id-dritt ta' użu u abitazzjoni huwa ta' "guests rooms with bathroom and study" li ma humiex l-ambjenti indikati fir-rikors ġuramentat iżda huma l-ambjenti indikati fil-pjanta hawn annessa Dok K2 li tagħhom l-attur effettivament kien u għadu jgawdi d-dritt ta' użu u abitazzjoni mogħti lilu skont it-testment;

(ii) It-testment ma jsemmi ebda dritt ta' użu ta' ġonna, sala, kamra tal-ikel u kċina jew ambjenti oħra kif qed jippretendi l-attur anzi d-dritt ta' użu u abitazzjoni jikkostitwixxi servitu personali u bħala tali għandu jiġi interpretat ristrettivament u inoltre t-testment stess jillimita dan id-dritt bil-kliem "provided that the enjoyment of such right shall in no way interfere with the work of the foundation."

(4) Illi l-ħames talba attriċi, u konsegwentement anke s-sitt talba, ma jikkonċernawx lill-esponenti;

(5) Illi s-seba' talba attriċi hija intempestiva stante li l-esponenti qatt ma ntabu jagħtu rendikont u minħabba l-kwistjonijiet li inqalgħu u d-

diskussjonijiet li qed isiru, ma kinux f' pożizzjoni li jagħtu rendikont finali liema rendikont irid isir u jiġi ppreżentat lill-Qorti Ċivili, Ġurisdizzjoni Volontarja. Fi kwalunkwe każ, l-esponenti dejjem aġixxew bl-aktar mod trasparenti mal-benefiċjarji kollha tal-wirt;

(6) Salv eċċezzjonijiet oħra li jistgħu jitressqu skond il-liġi.

Bl-ispejjeż kontra l-attur li huwa minn issa ngunt għas-subizzjoni.

13. Din il-Qorti tagħmel ukoll referenza għar-**risposta tad-19 ta' Ġunju 2019 li ġiet ippreżentata mill-kuraturi deputati Dr Simon Micallef Stafrace u l-PL Daniel Aquilina** (li bid-digriet tat-3 ta' April 2019 ġew nominati sabiex jirrappreżentaw lill-assenti kompjanți Professuri Joseph Max Ganado u Guido De Marco). Huma ddikjaraw hekk:

“Illi l-esponenti m'humiex edotti mill-fatti u għalhekk qegħdin jirriservaw id-dritt li jippreżentaw risposta motivata f' każ u jekk jiġu edotti mill-fatti.”

KUNSIDERAZZJONIJIET TA' DIN IL-QORTI:

(1) L-APPELL TAL-ATTUR MID-DIGRIETI:

14. Id-digrieti li minnhom qiegħed jappella l-attur huma dawk tal-21 ta' Mejju 2015 u tat-12 ta' Ġunju 2015. Dawn jirreferu għas-segwentri rikorsi rispettivament:

(a) **Rikors tas-6 ta' Meju 2015** fejn l-attur irrileva li in vista tal-mewt tal-professur De Marco u tal-istat ta' saħħa tal-Professur Ganado ma kienx possibbli għalih li jagħmlilhom il-kontroeżamijiet, u għalhekk talab lill-Qorti tawtorizzah jerġa' jixhed u biex ukoll jipproduċi x-xieħda ta' martu sabiex ikunu jistgħu jirribattu ċertu dikjarazzjonijiet li saru fl-affidavits tal-imsemmija professuri.

Dan ir-rikors ġie milqugħ b'digriet tal-Qorti tal-21 ta' Meju 2015.

(b) **Rikors tat-28 ta' Meju 2015** fejn għall-istess raġunijiet imsemmija fir-rikors tiegħu tas-6 ta' Meju 2015 (ċjoè biex jikkontrolla dak li ingħad fl-affidavits tal-professuri De Marco u Ganado) talab lill-Qorti tawtorizzah iressaq bħala xieħda lil Dr Mario De Marco u lil Peter Portelli sabiex jipproduċu:

(i) kopja tal-korrispondenza kollha li għaddiet bejn Mabel Strickland u l-Professur De Marco mill-1975 sal-mewt tagħha fl-1988, u

(ii) l-korrispondenza li tikkonċerna l-kostituzzjoni tal-fondazzjoni magħmula minn Mabel Strickland, u kull dokument li juri l-ordnijiet u d-dispożizzjonijiet li għamlet l-istess Mabel Strickland in konnessjoni ma' *Villa Parisio* u l-ishma tagħha f'Allied Newspapers Ltd, u in partikolari d-dokumenti li juru l-versament tal-flus favur il-fondazzjoni meta ġiet

kostitwita, u kull deċiżjoni li setgħu ħadu in konnessjoni ma' Xagħra Farm u l-minuti kollha tal-fondazzjoni.

Fir-risposta relattiva tagħha tal-10 ta' Ġunju 2015 il-fondazzjoni wiegħbet li:

(a) għal dak li jirrigwarda lil Dr Mario De Marco u Peter Portelli flimkien,

(i) fl-ewwel lok dawn m'humiex indikati bħala xiehda, u

(ii) fit-tieni lok l-iskop tagħhom u tad-dokumenti li qed jintalbu m'humiex rilevanti għall-kawża u li l-attur qiegħed jagħmel *fishing expedition*;

(b) għal dak li jirrigwarda lil Dr Mario De Marco:

(i) fl-ewwel lok huwa mhux l-eredi tal-Professur Guido De Marco u għalhekk mhux il-persuna idoneja biex jixhed fuq dokumenti u korrisondenza bejn missieru u terzi persuni,

(ii) fit-tieni lok ma kienx l-avukat ta' Mabel Strickland in kwantu mietet qabel ma beda jipprattika ta' avukat, u (iii) fit-tielet lok kull dokument li jgħaddi bejn klijent u avukat huwa kopert mis-sigriet

professionali.

(c) għal dak li jirrigwarda d-dokumenti tal-eżekutorja, il-Professor kien diġà ppreżenta rendikont tal-amministrazzjoni tal-eżekutorja quddiem il-Qorti ta' Ġurisdizzjoni Volontarja u l-eżekutorja qiegħda tiġi trattata quddiem tali Qorti.

Dan ir-rikors ġie miċħud fit-12 ta' Ġunju 2015 in vista ta' dak kontenut fl-imsemmija risposta tal-fondazzjoni.

15. Issa l-attur f' l-appell tiegħu minn dawn iż-żewġ digrieti ma ta l-ebda raġuni għaliex qiegħed jitlob it-tfassir tagħhom. Kwantu għad-digriet tal-21 ta' Mejju 2015 l-Ewwel Qorti adirittura laggħet ir-rikors tiegħu tas-6 ta' Mejju 2015, u għalhekk lanqas biss jagħmel sens li jhossu aggravat minn tali digriet. Kwantu imbagħad għad-digriet tat-12 ta' Ġunju 2015 li ġie miċħud mill-Ewwel Qorti in vista tar-risposta (pjuttost dettaljata) tal-fondazzjoni, l-attur ma ressaq l-ebda argumenti biex jirribatti l-punti magħmula fir-risposta u biex jikkonvinċi lil din il-Qorti li kienet żbaljata l-Ewwel Qorti meta għamlithom tagħha.

16. **Għaldaqstant l-appell tal-attur mill-imsemmija żewġ digrieti qiegħed jiġi miċħud.**

(2) IŻ-ŻEWĠ APPELLI (tal-attur u tal-fondazzjoni) MIS-

SENTENZA:

(i) It-testmenti ta' Mabel Strickland:

17. Permezz tat-testment sigriet tagħha tal-11 ta' Awwissu 1979 Mabel Strickland istitwiet lill-attur Robert Hornyold Strickland bħala eredi universali tagħha (It-8 Artikolu), ħalliet lill-fondazzjoni konvenuta b' titolu ta' legat il-proprjetà magħrufa bħala *Villa Parisio* (It-2 Artikolu), ħalliet lill-attur b'titolu ta' legat id-dritt tal-użu u abitazzjoni ta' xi kmamar minn *Villa Parisio* (Is-7 Artikolu), u nnominat lill-Onorevoli Dr Guido de Marco u l-Professor Joseph Max Ganado bħala eżekutori testamentarji tagħha (Id-9 Artikolu).

"Second Article

I bequeath in legacy to the Strickland Foundation constituted in the records of Notary Doctor Joseph Cachia of the same date:

1. the property known as Villa Parisio Lija, including all the contents therefore with the exception of gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks.

2. five hundred and eight Ordinary Shares of one hundred Malta pounds each in the Allied Newspapers Limited namely the shares the numbers one hundred and seventy seven to one hundred and eighty six, (177 – 186) inclusive, one to one hundred and seventeen, (1 – 117), inclusive, one hundred and eighty seven to five hundred and fifty two, (187 – 552) inclusive, five hundred and seventy eight to five hundred and eighty five, (578 – 585), inclusive, and six hundred and six to six hundred and eighty five, (606 – 685), inclusive."

.....

Seventh Article

Notwithstanding the provisions of article two of this will I bequeath by title of legacy to my great nephew Robert Hornyold-Strickland the right of use and habitation of the guests rooms with bathroom and study at Villa Parisio provided that the enjoyment of such right shall in no way interfere with the work of the foundation.

Eighth Article

I hereby appoint my great nephew Robert Hornyold-Strickland as my sole and universal heir subject to the limitations and conditions above and hereunder mentioned.

Ninth Article

I appoint and nominate Honorable Doctor Guido De Marco and Professor Joseph Max Ganado as my testamentary executors, conferring upon them all the powers usually conferred upon testamentary executors and the power to administer the assets pertaining to my estate and to fully execute the dispositions of the present will.....”

18. Permezz tat-testment sigriet tagħha tal-21 ta' Mejju 1982 hija għamlet xi alterazzjonijiet fit-testment tal-1979 li però ma jaffettwawx id-dispożizzjonijiet li saret riferenza għalihom fil-paragrafu preċedenti.

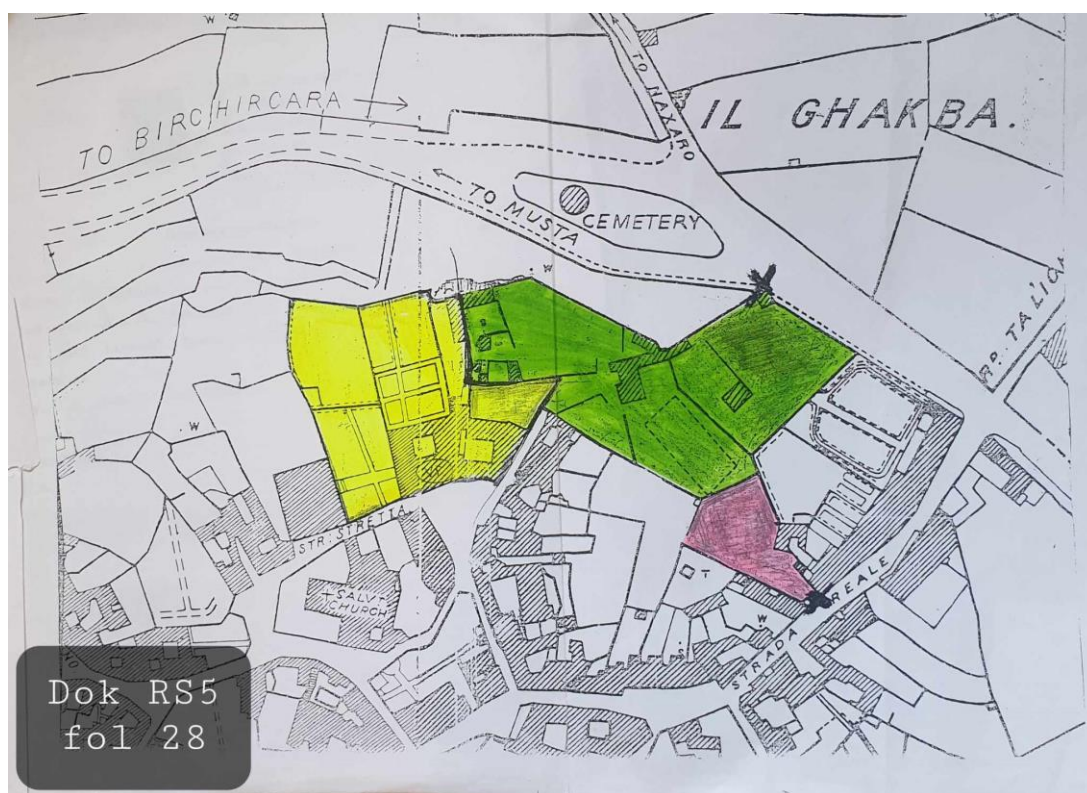
19. Ippreċiżati d-dispożizzjonijiet testamentarji ta' Mabel Strickland li jirrigwardaw il-mertu tal-kawża odjerna, din il-Qorti issa sejra tgħaddi biex tikkunsidra l-aggravji tal-attur u tal-fondazzjoni konvenuta mis-sentenza tal-10 ta' Mejju 2018.

(ii) **L-estensjoni ta' Villa Parisio li tħalliet b'legat lil The Strickland**

Foundation:

20. Waħda mill-kwistjonijiet ewlenin bejn l-attur u l-fondazzjoni

konvenuta tirrigwarda l-estensjoni tal-proprjetà magħrufa bħala *Villa Parisio* li Mabel Strickland ħalliet b'titolu ta' legat lill-fondazzjoni. Filwaqt li l-attur isostni li tali legat jirrigwarda l-villa *per se* biss (indikata bil-kulur isfar fuq il-pjanta Dok RS5, fol 28), il-fondazzjoni konvenuta għall-kuntrarju ssostni li l-legat jinkludi wkoll l-artijiet indikati bl-aħdar u bir-roża fuq l-istess pjanta, liema artijiet huma aċċessibbli mill-villa.

21. Jiġi spjegat li t-testatriċi akkwistat l-imsemmija proprjetà permezz tas-segventi kuntratti:

(a) **fit-18 ta' Marzu 1943**¹ permezz ta' kuntratt fl-atti tan-Nutar

¹ Kuntrat esebit mill-attur a fol 21 et seq;

Edward Calleja Schembri akkwistat il-proprjetà Villa Parisio;

Fuq l-estratt mill-property ledger tat-testatriċi² din il-proprjetà hija intitolata “**Villa Parisio Lija**” u hija deskritta bħala “*Villa Parisio with gardens, lands, and garage, situated in Narrow Street, Lija.*”

(b) fit-2 ta' Lulju 1947³ permezz ta' kuntratt fl-atti tan-Nutar Edward Calleja Schembri akkwistat l-*utile* dominju perpetwu ta' biċċtejn art f' Ħal Lija: waħda tkejjel erbat itmien (4T) u l-oħra tomnejn (2T) (li flimkien jidher li jagħmlu l-parti indikata bl-aħdar fuq il-pjanta Dok RS5).

Fuq l-estratt mill-property ledger tat-testatriċi⁴ din il-proprjetà (konsistenti f'biċċtejn art) hija intitolata “**Kerry Dairy**” u hija deskritta bħala:

“(1) *a field with two buildings situated in Ħal Lija, known as Ta' San Roccu*” consisting of three plots of lands with a well and several trees accessible by the lane abutting on Strait Street and also on Strada Naxaro and Musta with a door on the last mentioned road on which there is a Statue of St Rocco.....AREA: 4 tumoli.....GROUND RENT: £20 per annum.....SUB GROUND RENT rent...£8 per annum;

² Dok RS8-I, fol 153

³ Il-kuntratt esebit mill-attur a fol 30 et seq huwa ħażin, għaliex iġib id-data tat-13 ta' Settembru 1947 u mhux 2 ta' Lulju 1947 u fil-fatt jirrigwarda xi art oħra. Il-Fondazzjoni konvenuta pero`, fil-11 ta' Marzu 2016 ipprezentat kopja tajba ta' dan il-kuntratt tat-2 ta' Lulju 1947 li jinsab a fol 1001 (Dok JG12) għalkemm hemm partijiet neqsin mill-fotokopja pero jirriżulta ampjament ċar minnha li si tratta ta' żewġ artijiet f' Ħal Lija li waħda tkejjel 4 tomniet u l-oħra 2 tomniet.

⁴ Dok RS8-II, fol 154

(2) *a field in Hal Lija...AREA: 2 tumoli (about), BOUNDARIES: on the east by property of George Mompalao Depiro, on the south by property now transferred to the Hon. Mabel Strickland, on the west by same property, GROUND RENT: £5 per annum....”*

(c) **Fil-11 ta' Jannar 1954**⁵ permezz ta' kuntratt fl-atti tan-Nutar Alex Sceberras Trigona akkwistat b'titolu ta' ċens għal 80 sena mill-1 ta' Jannar 1954 biċċa art, ossia “*garden at Casal Lija, High Street, number eighty three (83)*” bil-kejl ta' ċirka “*seven sigħan*” u konfinanti in parti ma' “*property of Miss Mabel Strickland*”. Iċ-ċens huwa indikat bħala “*seventeen pounds, ten shillings*” fis-sena. (Jidher li din hija l-art immarkata bir-roża fuq il-pjanta Dok RS5).

Fuq l-estratt mill-property ledger tat-testatrici⁶ din il-proprjetà hija intitolata “**Garden No 83, Main Street, Lija, adjoining Villa Parisio**” u hemm imniżżel li tali art tikkonfina in parti ma' proprjetà ta' Miss Strickland u tkejjel 1T.1M.0M (ekwivalenti fil-fatt għal 7 sigħan)

22. L-attur fl-appell tiegħu jargumenta li minkejja l-fatt li zitu għamlet dawn l-artijiet aċċessibbli mill-villa, l-aċċess huwa wieħed minimu u bl-ebda mod ma biddel il-konfigurazzjoni tal-ħitan limitrofi tal-gonna. Jgħid li

⁵ Fol 36 et seq

⁶ Dok RS8-III, fol 155

kieku zitu riedet tassimila tali proprjetajiet mal-villa biex jiffurmaw parti integrali minnha, l-ewwel haġa li kienet tagħmel kien ikun li tneħhi l-ħitan għoljin li jisseparaw għalqa minn oħra biex ikun hemm territorju wieħed. Jenfasizza li dawn l-artijiet kienu fil-fatt magħrufa bħala *Kerry Dairy* u 83, *Main Street* u kellhom entrata separata mit-triq. Jenfasizza wkoll li minn tali artijiet kienu jtkabbru ħxejjex għall-lukanda *Xara Palace*, ukoll proprjetà ta' zitu, u għalhekk isostni li hija akkwistat tali artijiet mhux biex tkabbar il-villa iżda għal skopijiet ta' negozju separat.

23. Din il-Qorti però ma tistax tinjora l-fatt li mill-*property ledger* ta' Mabel Strickland jirriżulta li l-artijiet formanti l-*Kerry Dairy* (ċjoè dawk indikati bl-aħdar fuq il-pjanta Dok RS5) fil-fatt kienet tqishom bħala parti mill-villa, tant li anke l-parti ż-żgħira 83 *Main Street* (ċjoè dik indikata bir-roża fuq il-pjanta Dok RS5) li tmiss magħhom kienet tirreferi għaliha bħala "*adjoining Villa Parisio*". Minn din il-frażi mhux biss jirriżulta li l-*Kerry Dairy* (li fiha kien hemm anke t-*tennis court*) kienet titqies bħala *Villa Parisio* mit-testatriċi, iżda wkoll li l-art magħrufa bħala 83, *Main Street*, kienet fil-fatt magħquda ma' dik il-parti ta' *Villa Parisio* magħrufa bħala *Kerry Dairy*. B'hekk ifisser li Mabel Strickland kienet tqis l-artijiet in kwistjoni bħala parti mill-villa tagħha. Il-fatt li kienet tirreferi għalihom bħala *Kerry Dairy* u 83, *Main Street* ma jnaqqasx mill-fatt li kienet tqishom bħala parti mill-villa. Fil-fatt in-neputija ta' Mabel Strickland stess, Lady Marianna (Viscountess Monckton of Brenchley) li għamlet żmien tgħix fil-villa fl-

affidavit tagħha⁷ xehdet hekk:

“During my time living at Villa Parisio the grounds surrounding the villa were always considered as one property with the villa. Whenever guests came over they were walked over all of the property and many of them, including people from the office of Allied Newspapers made use of the tennis court found in these grounds.

Mabel used to keep many animals in these grounds. This was a past-time of hers which gave her much pleasure.”

24. Rilevanti wkoll f' dan ir-rigward hija x-xieħda bl-affidavit⁸ tal-Prof Joseph Max Ganado fejn ukoll xehed fis-sens li l-artijiet ta' ħdejn il-villa (li fihom anke kien hemm *tennis-court* u annimali) kienu meqjusa bħala parti mill-villa fejn Strickland anke kienet iddawwar il-mistidnin tagħha:

“4) When I returned to Malta I was in my early twenties and Mabel used to invite me often to lunches or dinners, as I was prepared to fill in places at table as required. I used also to be a companion for her nieces (who were her secretaries) and other young guests and play with them at table-tennis or tennis. That was convenient for her to get us out of her way during her conversations with her main guests.

5) She used to take her guests around the gardens down to the door ta' Santu r-Rokku on the Mosta Road further down from the tennis court.

6) I was aware that she had some hens and other animals in some of the sheds of rooms. On an occasion she wanted to give me a small donkey, which I refused but she insisted, however my mother was equally persistent in refusing it. We did not have the place for it, people to look after it, and clean it and also we know that donkeys may have dangerous tantrums. Connie used to give me some plants and avocado pears which had been given to me from the Villa. I am mentioning these things to illustrate the fact that the whole area of Villa Parisio formed part of Mabel's residence as one property....”

25. Notevoli ukoll hija l-verżjoni li jagħti l-Professur Guido De Marco fl-

⁷ Dok MM, fol 1158,

⁸ Maħluf 07.01.2009, fol 272 et seq,

affidavit tiegħu:

“Eventually Mabel Strickland nominated the Foundation to be the legatee of her shares in Allied Newspapers Ltd and specified that Villa Parisio be part of this legacy in favour of The Strickland Foundation with Villa Parisio being the seat of the Foundation.

When we were discussing with Mabel Strickland the property known as Villa Parisio she was explicit in including in such property the garden, the tennis court and grounds attached to such villa as she considered them to be one whole with the building where the villa is located. At no time was there any doubt in her mind that the property known as Villa Parisio included such grounds, including gardens and tennis court. This was the reason why in the Will, Villa Parisio was not put down as the premises but “the property known as Villa Parisio” to include in such description all such property as was attached to and forming part of Villa Parisio. This was the explicit will of Mabel Strickland.

...

When I used to visit Mabel Strickland as a guest for dinners or lunches, she was particularly proud to show us around the grounds of the villa including, besides the gardens, the tennis court and other land adjacent to such tennis court and gardens. She was also very proud of her agricultural products as well as of the poultry she raised.”

26. Sinifikanti huwa wkoll il-fatt li dawn l-artijiet in disputa ġew akkwistati mit-testatriċi u mniffda ma' *Villa Parisio* ferm qabel ma għamlet it-testment u għalhekk lanqas ma huwa applikabbli l-Artikolu 708 tal-Kodiċi Ċivili li jipprovdi li :

“708. Meta t-testatur li jkun ħalla b'legat il-proprjetà ta' immobbli, ikun kabbar dik il-proprjetà b'akkwisti oħra li jsiru wara, dawn l-akkwisti, għad li jkunu jmissu mal-fond imħolli b'legat, ma jitqisux li jagħmlu sehem mil-legat mingħajr ma ssir dispożizzjoni ġdida.”

27. Issa l-attur jargumenta wkoll li barra l-artijiet in kwistjoni kien hemm art oħra, magħrufa bħala “Taž-Żebbuġ” li tmiss mal-villa u li similmment kienet tinfed permezz ta' grada kbira, u jenfasizza li l-fondazzjoni

oriġinarjament ippretendiet li hija parti mill-villa ukoll iżda imbagħad irrinunzjat għal kull pussess fir-rigward qabel l-istituzzjoni tal-kawża. Jargumenta li l-artijiet in kwistjoni kellhom jiġu ttrattati bl-istess mod.

28. Huwa utli f'dan ir-rigward li ssir referenza għal dak li ġie dikjarat mill-eżekutori testamentarji bħala l-legati imħollija lil *The Strickland Foundation* (List X, fol 57). In kwantu jirrigwarda l-legat tal-immobbli *Villa Parisio*, dan ġie indikat bħala dak li deskritt fid-dokument "stricval.003" (fol 58) u l-pjanta annessa (fol 60).

57

LIST X

List of Assets apertaining to the Estate of The Hon. Mabel Strickland O.B.E. who died on the 29th. November, 1988, as far as legacies left to The Strickland Foundation are concerned

1. Villa Parisio, Lija, as better described in the list Doc. X2 - ref: stricval 003 & plan) herewith annexed	LM 180,000.00,0
2. Furniture and contents as per descriptions/list (<u>except</u> the silver articles therein mentioned) Doc. X3	45,990.00,0
3. 581 Ordinary Shares in Allied Newspapers Limited, a limited liability company registered and existing in Malta (@ LM2,250 per share)	1,307,250.00,0
	----- LM 1,533,240.00,0 =====

58

Ref : stricval.003

RE: VILLA PARISIO, LIJA

The property is a one story seventeenth century villa with gardens.

The villa consists in a hall, 3 bedrooms with bathrooms en-suite, 1 bedroom with bathroom en-suite and dressing room, 3 studies, dining room, drawing room, sitting room, library, guest bedroom, small room with spiral staircase leading to a further bedroom with bathroom en-suite, kitchen, pantry, garage, 3 store-rooms and two internal courtyards.

The gardens consist in various partitioned (with high rubble walls) lots used as gardens, fields, orange groves and a tennis court. The buildings within these areas consist in animal pens, garden sheds and an unused small building (near the tennis court).

Beneath the building there is a cellar and a water reservoir.

The construction of the villa is in load-bearing masonry walls, stone arches and slabs and is finished to a good standard. The property, albeit being one complete property is divided in the following manner:-

- 1) The property marked in blue - villa Parisio and original grounds (freehold, but subject to a pious burden of LM0.05,5 per annum payable to the church of Our Lady of Miracles, Lija).
- 2) Part marked in green - (subject to a perpetual groundrent of LM5.00,0 per annum).
- 3) Part marked in red - (subject to a perpetual groundrent of LM8.00,0 per annum).
- 4) Part marked in brown - (entrance also from 83, main Street, Lija) (held on 80 years emphyteusis as from 1st. January 1954) subject to an annual groundrent of LM17.50,0.
- 5) Part marked in orange - Olive Grove (owned by the late Miss Strickland in full ownership of one third undivided part).

Considering all the above, the location and existing property market, the value of Villa Parisio, Lija is one hundred and eighty thousand Maltese liri (LM180,000).

encl. : extract from survey sheet indicating property limits.

29. Mid-dikjarazzjoni li għamlu l-eżekutori testamentarji ta' dak li jikkompreni l-proprjetà *Villa Parisio* u l-pjanta relativa (fejn wieheď irid japprezza li l-kuluri ċċaraw biż-żmien) jidher li oriġinarjament l-art ta' mat-triq (ħdejn iċ-ċimiterju) kienet qiegħda ttiqies bħala li tifforma wkoll parti minn *Villa Parisio*.

30. Il-Professur Ganado fl-affidavit tiegħu⁹ spjega hekk fir-rigward ta' din l-art:

“Meta l-attur baqa’ jinsisti fuq dawn il-partijiet tal-ġonna tal-villa jiena ikkummentajtli li l-unika parti li kienet diskutibbli kienet il-biċċa art li d-decujus kellha xi terz indiviż tagħha biss u ż-żewġ terzi l-oħra kienu ta’ xi terzi. Din hi l-“olive grove” li jirreferi għaliha. Ma nafx jekk id-decujus kinitx ippruvat takkwista ż-żewġ terzi. Wara mewtha aħna ma ppruvajniex biex insibu ta’ min kienu jew biex nakkwistawhom.”

⁹ Maħluf 24.10.2011, fol 260 et seq

31. Fir-risposta tal-appell tagħha l-fondazzjoni fil-fatt spjegat li din l-art ġiet ittrattata b'mod differenti minn dawk in kwistjoni (ċjoè ma baqgħetx titqies bħala parti mill-villa) minħabba li Mabel Strickland kellha biss $\frac{1}{3}$ indiviż minnha.

32. Ikkunsidrat dan kollu din il-Qorti tikkondividi pjenament il-konklużjoni tal-Ewwel Qorti li l-legat tal-proprjetà magħrufa bħala *Villa Parisio* imħolli lill-fondazzjoni konvenuta tinkludi l-artijiet in disputa, ċjoè dawk immarkati bl-aħdar u bir-roża fuq Dok RS5.

(iii) L-estensjoni tad-dritt ta' użu u abitazzjoni li jgawdi l-attur fuq Villa Parisio:

33. Kwistjoni oħra bejn l-attur u l-fondazzjoni tirrigwarda l-estensjoni tad-dritt ta' użu u abitazzjoni li jgawdi l-attur fuq *Villa Parisio*. Fit-testment tagħha Mabel Strickland iddikjarat li kienet qiegħda tħalli lill-attur id-dritt ta' użu u abitazzjoni "*of the guests rooms with bathroom and study at Villa Parisio provided that the enjoyment of such right shall not interfere with the work of the foundation.*" L-attur jinterpreta tali frażi b'mod wiesgħa filwaqt li l-fondazzjoni tinterpretaha b'mod ristrett.

34. L-Ewwel Qorti kkonkludiet li mit-testment jirriżulta li l-intenzjoni ta' Mabel Strickland kienet li tillimita l-użu u l-abitazzjoni speċifikatament għall-kmamar indikati fit-testment u f'dan ir-rigward tirreferi għall-kmamar

indikati fuq Dok K2 a fol 61. Żiedet tgħid però li l-cameras tas-sigurtà li qegħdin iservu biex jinvadulu l-privatezza għandhom jinqalgħu u li l-kċina li ssemmi mart l-attur, li nqalgħet wara li mietet it-testatriċi għandha tiġi ripristinata għall-istat li kienet fil-mument tal-mewt tagħha.

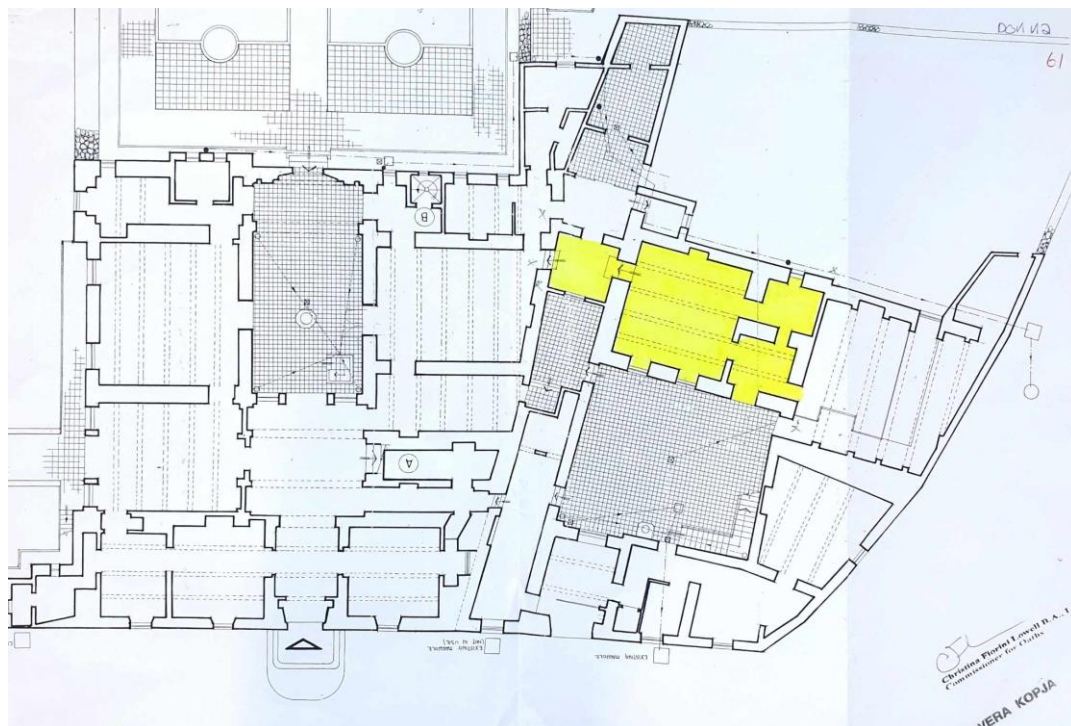
35. L-attur ma jaqbilx mal-interpretazzjoni “ristretta” li l-Ewwel Qorti tat lill-frażi “*guests rooms*”. Huwa jargumenta li bl-Ingliż tali frażi normalment tirreferi għall-kmamar kollha li jużaw il-mistidnin meta jżuru dar, tibda mill-bieb ta’ barra u tinkludi l-entrata, kċina, kamra tal-ikel, kamra tal-pranzu u ġonna - u forsi mhux ukoll kmamar li jintużaw għax-xogħol bħall-uffiċċju u studju - imma qatt ma hi limitata għall-kmamar tas-sodda u l-kmamar tal-banju. Isostni li dawn il-“*guests rooms*” għandhom jingħataw l-interpretazzjoni “loġika” tagħhom. In oltre jgħid li jekk wieħed jifli bir-reqqa l-kelma “bathroom” kif miktuba mit-testatriċi, din hija fil-plural mhux fis-singular: jgħid li dan anke b’sens komun għaliex it-testatriċi kienet taf li kellu familja u ma kienx mistenni minnha li tissoġġettahom għall-użu ta’ kamra tal-banju waħda.

36. Din il-Qorti taqbel mal-argument li tagħmel il-fondazzjoni fis-sens illi l-frażi “*guests rooms with bathoom and study*” tfisser proprju “*guests rooms with bathroom and study*” għaliex kieku t-testatriċi riedet tħalli lill-attur juża l-maġġor parti tal-villa bl-esklużjoni ta’ xi kmamar, kienet speċifikatament tgħid hekk, ħaġa li m’għamlitx. Taqbel ukoll mal-fondazzjoni li l-kelma “*bathroom*” hija fis-singular, għaliex fejn it-testatriċi

għamlet referenza għal xi oġġetti fil-plural wieħed jista' jara sewwa l-ittra "s" fit-tarf tal-kelma, u dan ċertament ma kienx il-każ fir-rigward tal-*"bathroom"*.

37. L-attur ikompli jargumenta li wieħed għandu jifhem li zitu ma kellhiex f' rasha li "toħnoq" lil min kienet tħobb, li "toħnoq" lill-eredi tagħha, li "toħnoq" lil min għex magħha, li "toħnoq" lil min uriha rispett u mħabba. Issa apparti li dwar id-dritt ta' użu u abitazzjoni t-testment jgħid dak li jgħid - xejn iżjed u xejn inqas - l-attur hawnhekk donnu qisu qiegħed jagħti l-impressjoni li din il-villa kienet l-unika proprjetà li kellha zitu u li jekk id-dritt ta' użu u abitazzjoni tiegħu se jkun limitat għall-dawk il-kmamar li jissemew fit-testment allura jiġi li hu u l-familja tiegħu se jrin ibatu, meta dan żgur ma kienx l-intenzjoni ta' zitu. Dan assolutament mhux il-każ għaliex bħala l-eredi universali tagħha wiret diversi proprjetajiet oħra, inkluż ix-*Xara Palace*; qajla għalhekk jista' jingħad li bil-fatt li zitu ħallietlu d-dritt li juża l-kmamar tal-mistidnin, il-kamra tal-banju u l-istudju ġo *Villa Parisio* kienet qiegħda "toħonqu". Kif tikkummenta l-fondazzjoni, hija pjuttost assurda l-asserzjoni tal-attur li t-testatriċi riedet li huwa jkollu "*t-gawdija tal-villa b'dan però illi l-fondazzjoni tkun tista' tuża l-indirizz tal-villa.*" Tant dan mhux il-każ li anke fir-rigward tad-dritt ta' użu u abitazzjoni fir-rigward tal-kmamar speċifikatament imsemmija minnha fit-testment għamlet limitazzjoni, *ossia "provided that the enjoyment of such right shall in no way interfere with the work of the foundation."*

38. Issa dwar fejn jinsabu l-“*guests bedrooms and bathroom and study*” l-attur jilmenta bil-fatt li l-Ewwel Qorti kkonkludiet li dawn huma dawk il-kmamar indikati fuq il-pjanta Dok K2 (fol 61).

39. Huwa jilmenta li m’hemmx evidenza ċara li dawk kienu l-kmamar.

40. Rilevanti f’dan ir-rigward huwa dak li xehed il-Professor Ganado fl-affidavit tiegħu¹⁰, fejn spjega li ċertu Connie Baldacchino, li kienet impjegata fil-villa, kienet spjegatlu eżatt liema kienu:

“11. With regard to the reservation in favour of Robert Hornyold Strickland of the “use and habitation of the guest rooms, bathroom and study” I had asked Connie Baldacchino to show these areas to me. She showed me the two (2) rooms, (one medium sized and a small one nearby), the bathroom and the study. Here again there was no doubt that the reservation referred only to these two rooms, bathroom and study. The words used in the Will fitted them precisely and the first time that one realised that there was a claim of seven

¹⁰ Maħluf 07.01.2009

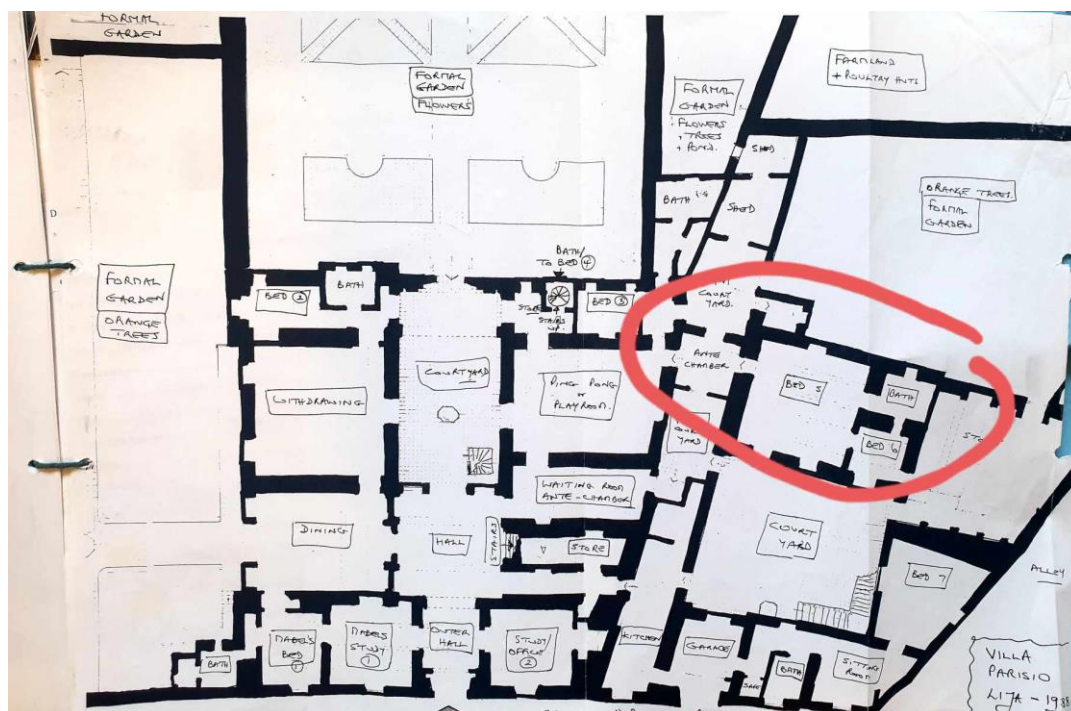
bedrooms was when the recent letter of August 2007 was received from Dr Joseph Schembri. Apart from the said two bedrooms, bathroom and study, the reservation did not extend to any other areas of the villa.”

41. Huwa imbagħad f'affidavit sussegwenti¹¹ jenfasizza kemm din Connie Baldacchino kienet il-“factotum” ġewwa *Villa Parisio* u jkompli jelabora hekk dwar il-kmamar:

“Nagħmel referenza..... għal para 11 fejn semmejt li Connie Baldacchino li kienet impjegata u l-“factotum” fil-villa u l-confidante tad-decujus u kienet wrietni l-kmamar li d-decujus kienet ħalliet l-użu u l-abitazzjoni tagħhom lill-attur, cioe` “the right of use and habitation of the guests rooms with bathroom and study”. Meta kkummentajt li l-istudju li wrietni ma kinitx kamra iżda intrata, avolja kien hemm skrivanija ġo fih, hi rrispondiet li dak l-ispazju kien jissejjaħ “study” u indikatli l-iskrivannija li kienet hemm u li baqgħet hemm sa fejn naf jien anke sa llum. Naf li Connie kienet wriet l-istess ambjenti lil Guido de Marco meta talabha biex turihomlu. Sfortunatament Connie Baldacchino mietet żmien wara. Nista’ ngħid li dawn l-ambjenti jikkonformaw mal-ambjenti deskritti fl-istess testment billi jikkonsistu f’ żewġ guest rooms li magħhom hemm “bathroom” u “study”.”

42. Dan li xehed il-Professor Ganado huwa korroborat mill-pjanta tal-villa li fil-fatt ippreżenta l-attur stess, a fol 19, fejn kull parti hija fil-fatt indikata.

¹¹ Maħluf 24.10.2011, fol 262 et seq

43. Din il-Qorti qiegħda timmarka b'cirku aħmar dawk il-kmamar li ġew indikati bl-isfar fuq Dok K2. Fil-fatt jidher li huma "Bed 5, Bed 6, Bath, u Ante Chamber". Din l-ante chamber jidher li hija proprju l-"entrata" li jirreferi għaliha l-Professor Ganado, fejn Connie Baldacchino kienet spjegatlu li għalkemm ma kinitx "kamra" kienet fil-fatt titqies bħala l-istudju. Fil-fatt din il-"kamra" fiha żewġ bibien faċċata ta' xulxin li kull wieħed minnhom jagħti għal bitfa.

44. Rilevanti ukoll hija dik il-parti tal-affidavit tal-Professor Guido de Marco fejn jgħid hekk dwar Connie Baldacchino u l-estenzjoni tad-dritt ta' użu u abitazzjoni li Mabel Strickland ħalliet lill-attur:

"A personality which one immediately met when going to the Villa was Connie Baldacchino. Connie evolved from maid service to Maid-in-Waiting. She was confidante to Ms Strickland and ran the Villa including the grounds forming part of the said Villa and the raising of fowl to provide

for the needs of Villa Parisio as well as providing vegetables, eggs and other agricultural products for the need of the Villa as well as, at that time, the needs of Xara Palace Hotel which belonged to Mabel Strickland.

The secret wills of Mabel Strickland were, in the main, drafted by me mostly under the dictation by Mabel Strickland herself. My intervention was to give legal character to the Will. When it came to the area described in the Will as the guest rooms, Mabel Strickland was explicit in her description, the wording used in the Will was the description which she herself chose.”

45. Stabbilit li d-dritt ta' użu u abitazzjoni tal-attur huwa limitat għal dawn il-kmamar immarkati bl-isfar fuq Dok K2, kif tajjeb ikkonkludiet l-ewwel qorti, jonqos li jiġu kkunsidrati dawk il-partijiet tas-sentenza fejn l-Ewwel Qorti tat ordni kemm fir-rigward tal-cameras tas-sigurtà u kif ukoll tal-kċina.

46. Kwantu għall-cameras tas-sigurtà, il-fondazzjoni tilmenta li bil-fatt li l-Ewwel Qorti ordnat li dawn kellhom jinqalgħu kienet qiegħda tmur *extra u/jew ultra petita*. Il-Fondazzjoni f'dan ir-rigward għandha raġun għaliex l-attur ma għamel l-ebda talba f'dan is-sens. Fi kwalunkwe każ jidher li l-cameras tneħħew qabel ma ngħatat is-sentenza. Dan jgħiduh kemm l-attur kif ukoll il-fondazzjoni:

“Kien wara ħafna diskussjonijiet fit-tul u wara li għaddew is-snin u b'riżultat ta' ċerta medjazzjoni li dan ma baqax fis-seħħ u allura il-CCTV camera interni tneħħew.”

(Rikors tal-appell tal-attur)

“Mingħajr preġudizzju għal dak li diġa ingħad, il-mertu fir-rigward tal-cameras ta' sigurtà kien eżawrit għaliex l-istess cameras kienu diġa tneħħew mill-fond mill-fondazzjoni appellanti stess madwar sena qabel ma ingħatat is-sentenza. Ta' min isemmi li wara li tneħħew il-cameras da parti tal-fondazzjoni, ir-rikorrenti u martu installaw cameras huma stess iffukati fuq l-area żgħira li fiha tħalliet (xi drabi)

topera l-fondazzjoni fil-proprjetà tagħha stess.”

(Rikors tal-appell tal-fondazzjoni).

47. Kwantu għall-ordni mogħtija mill-Ewwel Qorti dwar il-kċina, ossia biex din tiġi ripristinata għall-istat li kienet fiha meta mietet it-testatriċi, għandha raġun il-fondazzjoni tħossha aggravata. Ladarba jirriżulta li d-dritt ta' użu u abitazzjoni li jgawdi l-attur ma jinkludi l-ebda kċina, ma kienx il-każ li l-Ewwel Qorti tagħti ordni simili u l-fondazzjoni kellha kull dritt tagħmel xogħlijiet f' tali kċina. (Fil-fatt kif anke aċċennat l-istess fondazzjoni fl-appell tagħha, kienet żbaljata l-Ewwel Qorti meta f'paragrafu 58 qalet li *“skont l-intimati d-dritt ta' użu u abitazzjoni konċess lir-rikorrenti hu limitat għal kamra tas-sodda waħda, kamra tal-banju waħda u għal kċina żgħira annessa mal-kamra tas-sodda”*).

(iv) interpretazzjoni tal-frażijiet “precious articles” u “bound books”:

48. Fir-rigward ta' dawk il-“*contents*” li huma esklużi mil-legat ta' “Villa Parisio” imħolli lill-fondazzjoni, ossia *“...gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks”*, inqalgħet kwistjoni fuq l-interpretazzjoni tal-kliem “*precious articles*” u “*bound books*”.

49. L-Ewwel Qorti kkonkludiet li bil-kliem “*precious articles*” wieħed

għandu jifhem li r-referenza hija għal dawk l-oġġetti l-oħra ta' valur fis-sens oġġettiv tal-kelma, u ddikjarat li f'dan ir-rigward kwalunkwe oġġett li jinqabad f'din il-kategorija u jkun tal-valur ta' €1,000 jew aktar għandu jitqies bħala oġġett prezzjuż. Kwantu għall-kliem "bound books" l-Ewwel Qorti qalet li r-referenza hija għal "*kotba illegati*" u li l-interpretazzjoni tal-fondazzjoni li r-referenza hija għal "*bond books*" mhux verosimili.

(a) "precious articles"

50. Il-fondazzjoni ma taqbilx mal-konklużjoni tal-Ewwel Qorti li bil-kliem "*precious articles*" għandu jinftiehem dawk l-oġġetti prezzjużi fis-sens oġġettiv tal-kelma li għandhom valur ta' €1,000 jew aktar.

51. Din il-Qorti tikkondividi tali ilment. L-Ewwel Qorti arbitrarjament iffissat il-valur ta' €1,000 (mingħajr ma speċifikat jekk tali valur għandux jitqies fiż-żmien tat-testment, tal-mewt tat-testatriċi, jew ta' illum) biex tiddefinixxi l-kelma "*precious articles*" meta t-testatriċi qatt ma rabtet din il-frazi ma' xi valur partikolari.

52. In oltre l-Ewwel Qorti ħadet il-kliem "*precious articles*" barra mill-kuntest, għaliex il-frazi sħiħa taqra "*gold, silver and other precious articles*". Skont ir-regoli ta' interpretazzjoni "*eiusdem generis*" l-oġġetti prezzjużi li kienet qiegħda tirreferi għalihom it-testatriċi għandhom jitqiesu li huma dawk li jaqgħu fil-kategorija li fiha jaqgħu id-deheb u l-fidda (li

jistgħu anke allura jkollhom valur anke inqas minn €1,000). Il-villa hija miżgħuda b'affarijiet “prezzjużi” bħal ma huma per eżempju pitturi u għamara iżda dawn ma jistgħux jitqiesu bħala li jaqgħu taħt l-istess kategorija li fiha jaqgħu id-deheb u fidda u għaldaqstant m'għandhomx jitqiesu bħala li huma “*contents*” li huma esklużi għall-għanijiet speċifiċi tal-legat tal-villa mogħti lill-fondazzjoni. Ma jagħmel l-ebda sens li t-testatriċi tħalli lill-fondazzjoni l-villa “*including all the contents thereof*” imbagħad teskludi l-affarijiet kollha li għandhom valur ta' iktar minn €1000, inkluż allura l-għamara u pitturi. Li kieku riedet teskludi affarijiet bħal għamara u pitturi, li kif jidher mill-istima tal-irkantatur Gingell Littlejohn¹² huma numerużi u jiffurmaw parti kbira mill-“*contents*” tal-villa, ċertament li kienet issemmihom.

53. Sabiex din il-Qorti tagħti biss eżempju ta' oġġetti li jaqgħu taħt id-definizzjoni ta' “*other precious articles*”, tirreferi għas-segwenti oġġetti:

- *full cut diamonds/ rubies/ onyx and smoke topaz set brooch*¹³;
- *natural pearl graded necklaces*¹⁴;
- *turquoises/ (set fine brooches)*¹⁵.

¹² Valutazzjoni ta Gingell Littlejohn, auctioneers – appraisers, fol 784 et seq

¹³ Vide stima mogħtija minn **Victor Azzopardi (House for Jewellery & Silverware)**, fol 797 et seq

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid.

(b) “bound books”

54. Hemm imbagħad kwistjoni oħra rigwardanti l-kliem “*bound books*” li jagħmlu parti mill-frażi “...*sums of money, bank books, bound books and other documents of title and stocks*”.

55. Il-fondazzjoni ma taqbilx mal-Ewwel Qorti li bil-kliem “*bound books*” it-testatriċi riedet tfisser “kotba illegati”. Hija targumenta li l-wara kollox il-biċċa l-kbira tal-kotba ikunu “illegati” (*bound*) u li għalhekk kieku t-testatriċi kienet qiegħda tirreferi għal sempliċi kotba kienet tgħid “*books*”, ċjoè ma kienx hemm il-bżonn li tikkwalifika tali kelma. Iżżid tgħid li huwa evidenti anke *in vista tar-regola eiusdem generis*, li l-kelma “*bound*” kienet biss *lapsus calami* għall-kelma “*bond*”.

56. Din il-Qorti taqbel li bil-frażi “*bound books*” ma jstax ikun li t-testatriċi ma kinitx qiegħda tirreferi għas-sempliċi “kotba”, li dejjem huma “softbound” jew “hardbound”, u allura ma kienx hemm għalfejn tispeċifika li huma “*bound books*”; kieku kienet sempliċiment tgħid “*books*”. In oltre kieku kienet qiegħda tirreferi għal sempliċi kotba lanqas jagħmel sens li eżatt wara tgħid “*and other documents of title*” għaliex is-sempliċi “*kotba*” ċertament li m’humix “*document of title*”. Madanakollu din il-Qorti mhix konvinta li kien hemm il-*lapsus calami* allegat mill-fondazzjoni, fis-sens li t-testatriċi “bi żball” flok qalet “*bond books*” qalet “*bound books*”. Wara

kollox jekk kien hemm xi “*bond books*” dawn xorta jaqgħu taħt il-frażi “*documents of title*” u mhux qegħdin jiġu esklużi. Aktarx li bil-kliem “*bound books*” kienet qiegħda tirreferi għal speċi ta’ *ledgers* li fuqhom ikunu tniżżlu dettalji dwar negozju, *accounts*, proprjetà (bħal fil-każ tal-*property ledger* li din il-Qorti għamlet referenza għalih iktar ‘il fuq), eċċetra, liema *ledgers* jew ikunu nxtraw lesti u d-dettalji nkitbu fuqhom, jew ikunu ġew illegati l-karti li fuqhom tniżżlu tali dettalji billi ttieħdu għand legatur tal-kotba għal dan il-għan (bħal ma wieħed per eżempju jillega teži). Dan xorta jfisser li l-aggravju tal-fondazzjoni huwa fondat għaliex din il-Qorti qiegħda teskludi li “*bound books*” jirreferu għal sempliċi kotba.

(v) Ir-rendikont tal-eżekutori testamentarji:

57. L-ewwel qorti:

(a) Ikkonkludiet li bil-fatt li bid-digriet tas-7 ta’ April 2016 il-Qorti ta’ Ġurisdizzjoni Volontarja tterminat (minħabba raġunijiet ta’ saħħa) l-inkarigu tal-Professor Joseph M Ganado bħala eżekutor testamentarju u ordnat li l-funzjonijiet tal-eżekutorja jgħaddu f’ idejn l-eredi, allura l-mertu fil-konfront tal-eżekutori testamentarji hu eżawrit.

(b) Irreferiet ukoll għar-rendikont tal-Professor Ganado bħala eżekutor testamentarju datat 1 ta’ Frar 2013 u qalet li konsegwentement ma kien hemm bżonn li jingħad xejn iktar fir-

rigward.

(c) Ikkunsidrat ukoll li kien hemm l-immissjoni tal-pussess tal-proprjetà kompriża fl-eredità li għaddiet fil-wirt tal-attur mill-eżekutori testamentarji u għalhekk laqgħet l-ewwel eċċezzjoni tal-eżekutori testamentarji biex jiġu liberati mill-osservanza tal-ġudizzju.

58. L-attur ħassu aggravat b'tali konklużjonijiet u jsostni li huma skorretti. Jargumenta li bil-fatt li minħabba raġunijiet ta' mard il-funzjonijiet tal-professur Ganado għaddew fuqu, dan ma jfissirx li l-inkarigu tiegħu ġie eżawrit. Jilmenta li anke fil-proċeduri quddiem il-Qorti volontarja ma ingħatax rendikont sħiħ. Kwantu għall-immissjoni fil-pussess tal-proprjetà kompriża fl-eredità, jargumenta li biex din setgħet issir huwa loġiku li l-proprjetà kellha tkun delineata. Jgħid ukoll li sal-lum għadu ma ħax "*il-kotba (bound books) "documents of title and stocks"*" li ħallietlu zitu.

59. Din il-Qorti rat ir-rendikont li ġie pprezentat mill-Professur Ganado fl-1 ta' Frar 2013 fil-Qorti Ċivili (Sezzjoni Ġurisdizzjoni Volontarja), li kopja tiegħu bl-annessi dokumenti jinsab fl-atti ta' din il-kawża. Fir-rigward tal-legati mħollija lil *The Strickland Foundation* ġie spjegat hekk¹⁶:

"D. Legati li ġew assunti, ikkonsenjati u/jew reġistrati f' isem is-Strickland Foundation kienu s-seqwent:

Il-proprjeta` immobbli magħrufa bħala Villa Parisio, Lija hekk kif indikat f' punt numru tlieta (3) fid-dokument mmarkat bħala "Dok X2" anness

¹⁶ Fol 663 et seq

mad-denunzja mmarkata bħala Dok MS6 liema ġiet mgħoddija fil-pussess tal-Fondazzjoni, fl-istess ħin li ġiet definita l-parti li fuqha kien hemm id-dritt ta' abitazzjoni favur l-eredi, dik il-parti ovvjament soġġetta għad-drittijiet lill-eredi kif spjegat fit-testment.

Il-kontenut ta' Villa Parisio, Lija, indikati fid-dokument mmarkat bħala Dok X3 annessi mad-denunzja mmarkata bħala Dok MS6 ħlief l-oġġetti esklużi u li ngħataw lill-eredi li kienu jinsabu fl-istess Villa.

Jingħad illi hemm pretensjoni tal-eredi dwar effetti mobbli li kienu jinsabu ġewwa Villa Parisio, inkluż iż-żewġ statwi ta' Sciortino "Submarine Disaster" u "The Archer" depożitati fil-vaults ta' HSBC Bank plc u li huwa jikkonsidra li jaqgħu fl-esklużjoni msemmi tat-testatrici fit-tieni artikolu (punt numru wieħed) tat-testment datat il-ħdax (11) ta' Awwissu 1979 fejn hemm miktub is-segwent "I bequeath in legacy to the Strickland Foundation...The property known as Villa Parisio Lija including all the contents thereof with the exception of gold, silver and other precious articles, sums of money, bank books, bound books, and other documents of title and stock" liema pretenzjoni hija soġġetta għall-kawża su-riferita. Il-pożizzjoni legali rispettiva tal-partijiet kollha huma spjegati fir-rikors promutur u fin-noti tal-eċċezzjonijiet.

581 sehem fis-soċjeta` Allied Newspapers Limited."

60. Ir-rendikont tal-eżekutori testamentarji huwa materja li taqa' taħt il-kompetenza tal-Qorti ta' Ġurisdizzjoni Volontarja u mhux taħt dik tal-Prim'Awla. L-eżekutori effettivament espletaw l-inkarigu tagħhom quddiem l-istess Qorti u għalhekk kellha raġun l-Ewwel Qorti meta qalet li dwar dan ma kien hemm bżonn jingħad xejn iżjed.

61. Kwantu għall-immissjoni fil-pussess tal-proprjetà li tiffirma parti mill-eredità tal-attur, ladarba din saret żmien ilu u ladarba jirriżulta li artijiet in kwistjoni ma jiffurmawx parti mill-eredità tal-attur, ma kien hemm l-ebda immissjoni fir-rigward tagħhom li kellu jsir. Għalhekk kellha wkoll raġun l-Ewwel Qorti in kwantu laqgħet l-ewwel eċċezzjoni (punt (i)) tal-eżekutori testamentarji u lliberat lill-eżekutori testamentarji mill-

osservanza tal-ġudizzju.

62. Kwantu għall-ilment tal-attur li għad fadal xi oġġetti mobbli tat-testatrici li baqgħu ma ngħatawlux, issir referenza għall-affidavit¹⁷ tal-Professor Joseph Max Ganado fejn qal li:

“L-eżekutori u l-Fondazzjoni qatt ma kellhom la l-intenzjoni u lanqas ix-xewqa li jzommu l-affarijiet tal-attur. Jekk qatt jinstabu affarijiet tal-attur, kif ġara ftit ilu dwar xi affarijiet fil-kxaxen, nagħtuhom lill-attur.”

63. Fil-fatt kemm l-eżekutori testamentarji kif ukoll il-fondazzjoni konvenuta eċċepew li l-affarijiet mobbli esklużi mil-legat tal-villa u li jappartjenu lill-attur *“ġew ikkonsenjati lilu żmien ilu ħlief għal xi oġġetti li dwarhom qatt ma kien hemm l-ebda kwistjoni u li huma kkonservati għalih”*. Għalhekk kwalsiasi oġġetti mill-kontenut ta' *Villa Parisio* spettanti lill-attur li għadhom ikkonservati għalih għandhom jiġu effettivament mgħoddija lilu minn *The Strickland Foundation*, b'dan però li l-precious articles u bound books huma dawk fis-sens interpretat minn din il-Qorti supra mhux kif pretiż mill-attur.

DECIDE:

64. Għal dawn il-motivi din il-Qorti qiegħda:

(i) tiċċhad l-appell tal-attur (ħlief in kwantu baqa' xi oġġetti

¹⁷ Maħluf 24.10.2011, fol 260 et seq

mobbli li għadhom ma ġewx fiżikament ikkonsenjati lilu);

(ii) tilqa' l-appell tal-fondazzjoni.

65. Konsegwentement qiegħda tikkonferma s-sentenza appellata fejn tali sentenza hija konformi mas-segwententi, u tħassarha fil-kumplament:

1. Tilqa' l-ewwel (1) eċċezzjoni (punt i) tal-eżekutori testamentarji u tilliberahom mill-osservanza tal-ġudizzju;

2. Tiċhad l-ewwel (1) talba tal-attur biex jiġi dikjarat li l-artijiet in kwistjoni (indikati bl-aħdar u r-roża fuq il-pjanta Dok RS5) jappartjenu lilu, u allura tilqa' t-tieni (2) eċċezzjoni (punt ii) tal-fondazzjoni f'dan ir-rigward;

3. Tiċhad it-tieni (2) talba tal-attur biex il-konvenuti jew min minnhom jimmittuh fil-pussess tal-imsemmija artijiet, u allura tilqa' t-tieni eċċezzjoni (punt i) tal-fondazzjoni f'dan ir-rigward;

4. Tilqa' limitatament it-tielet (3) talba tal-attur in kwantu kwalsiasi oġġetti mobbli spettanti lill-attur għandhom effettivament jiġu fiżikament konsenjati lilu u ma jibqgħux iktar "konservati" għalih, b'dan li l-precious articles u bound books huma fis-sens interpretat minn din il-Qorti mhux kif pretiż mill-attur;

5. Tiċhad ir-raba' (4) talba tal-attur u allura tilqa' r-raba' (4) eċċezzjoni tal-fondazzjoni (punt i) u tenfasizza li d-dritt ta' użu u abitazzjoni li l-attur għandu fuq *Villa Parisio* hija limitata għal dawk il-partijiet immarkati bl-isfar fuq il-pjanta Dok K2 a fol 61;

6. Tiċhad il-ħames (5) talba tal-attur biex il-fondazzjoni tiddemolixxi kwalsiasi strutturi li bniet fuq l-artijiet in kwistjoni;

7. Tiċhad is-sitt (6) talba tal-attur biex fin-nuqqas jiġi awtorizzat jiddemolixxi tali strutturi hu bi spejjeż tal-fondazzjoni;

8. Tiċhad is-seba' (7) talba tal-attur biex l-eżekutori testamentarji jagħtu rendikont tal-amministrazzjoni tagħhom.

66. L-ispejjeż taż-żewġ istanzi għandhom jitħallsu kollha mill-attur Robert Hornyold-Strickland.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Joseph R. Micallef
Imħallef

Tonio Mallia
Imħallef

Deputat Registratur
da